

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 20 cènts. - Pelai, 62. Telèf. 15300. - Subscripció: 2'50 ptes. l'any

DEL DIUMENGE DE RAMS

Les dues apoteosis

Foch - Mussolini

Al mateix moment que el cadàver del Mariscal Foch era dipositat sota l'Arc de l'Estrella per a rebre l'últim homenatge de França en una jornada apoteòsica, el poble d'Itàlia sortia en massa al carrer per a consagrar, amb un plebiscit sentimental, la força i la glòria de Mussolini. Un gran soldat que no va voler ser polític ha estat el diumenge de rams l'heroi del sentiment popular de França, i un polític que vol fer de soldat ha estat a la mateixa diada l'heroi del sentiment nacional d'Itàlia.

Ningú no pot assegurar quina d'aquestes dues manifestacions representa un començament o una fi. El Mariscal Foch és mort i Mussolini triomfa. Si en aquest fet hi ha tot el simbolisme de la jornada, es pot preveure que la idealitat de l'última guerra, la llibertat democràtica, ha clos la seva història, i que l'absolutisme imperialista es refà per una nova vida.

El cert és que deu anys després de la gran victòria militar del Mariscal Foch, el tema espiritual de la guerra continua en peu. El vell imperialisme germànic no va morir per l'espasa del mariscal. Malferit, va fugir de les terres alemanyes que havien deixat d'ésser-li propícies, però va cercar i va trobar un refugi en altres pobles per a preparar la revenja inacabable. I quan el Mariscal Foch se'n va d'aquest món, l'acompanya la cridòria de les multituds que aixequen damunt d'un pedestal el ventut que torna.

Es un present que ens fan els pobles primitius que la victòria del Mariscal Foch va posar en camí d'alliberament. Vénen

per decret, prescindint de les molèsties d'un espectacle electoral; però aleshores li mancaria al sistema tota la gràcia de la doctrina que li dóna valor de novetat. Les danses negres, que en les clarianes del bosc africà semblen una expressió malaltissa de voluptuositats musculars d'una raça mandrosa i abatuda, un cop transplantades al music-hall han creat tota una teoria artística sobre la música del moviment fins a

L'ascensió de Mussolini

descobrir un ritme a l'agitació. I és molt possible que l'esperit de tribu dels pobles primitius, origen gairebé sagrat del despotisme, un cop transplantat a l'escenari del nostre món, hagi trobat les bases d'una nova doctrina de comparsaria popular que substitueixi, amb avantatges per als nostres primitius, la dignitat d'una ciutadania democràtica. Una de les observacions més agudes de Gémier en les seves admiracions pel teatre i el cinema de Rússia és precisament l'amplada i la importància que va prenent l'art de la comparsaria, estès fins a la massa del públic, en les modernes creacions de l'escena. I això pot ésser ben bé una explicació dels procediments electorals del nou absolutisme que, en lloc de la fredor d'un nomenament per decret, converteix en un espectacle de multitud gregària el reconeixement del seu poder.

Del que serà demà ningú no en pot respondre. Avui per avui n'hi ha prou amb no passar per alt els fets que marquen les fites del nostre pas per la història. I en les hores que vivim, pot tenir un alt valor de representació el que en un mateix diumenge de rams l'Europa dels nostres dies hagi pogut presenciar les dues apoteosis dels funerals populars del Mariscal Foch i de la definitiva ascensió de Mussolini al cim del poder personal.

La visita d'Alfons Roure a la nostra redacció

Divendres a les vuit del vespre vàrem rebre la visita de l'autor de *La Florista de la Rambla*, obra premiada en el nostre concurs. Acompanyaven el senyor Roure els actors senyors Santpere i Palahí. El senyor Roure va ésser molt felicitat per la redacció de MIRADOR. Li fou entregat un xec de dues mil pessetes, import del premi guanyat per sufragi quasi universal, i el senyor Rovira, del taller Foto-Sport, va treure el clixé que publiquem a la pàgina cinc d'aquest mateix número, en la qual apareixen l'autor premiat, els seus acompanyants, la quasi totalitat de la redacció de MIRADOR i alguns amics de la casa que per ara no són redactors, però que, per raons de freqüentació, potser acabaran escrivint, amb escassa satisfacció de llurs respectives famílies.

Durant la seva visita el senyor Roure ens féu observar que l'interviu fet amb ell contenia algunes frases no ben exactes. L'autor de *La Florista de la Rambla* diu que no és cert que digué que el teatre no té res a veure amb la literatura. Volia dir en el seu interviu el senyor Roure que en certs moments, per exemple quan es produeix un mutis, sembla que el teatre no manipuli cap element literari. Així, doncs, ho fem constar, perquè si no ens agrada que de nosaltres diguin coses que no són, menys ens agrada encara dir-les nosaltres dels altres, mal siguin qüestions de matís.

Un cop lliurat el xec, precisat l'aclariment i treta la foto, quan en acomiadar els visitants vàrem dir-los, com a persones ben educades, tot allò de «Han pres possessió de casa seva... tindrem molt de gust de tornar-los a veure per aquí...». En Santpere va dir amb molt d'aplom i seguretat: «Ja ho crec, no faltava més; tornarem l'any que ve a recollir el premi altra vegada.»

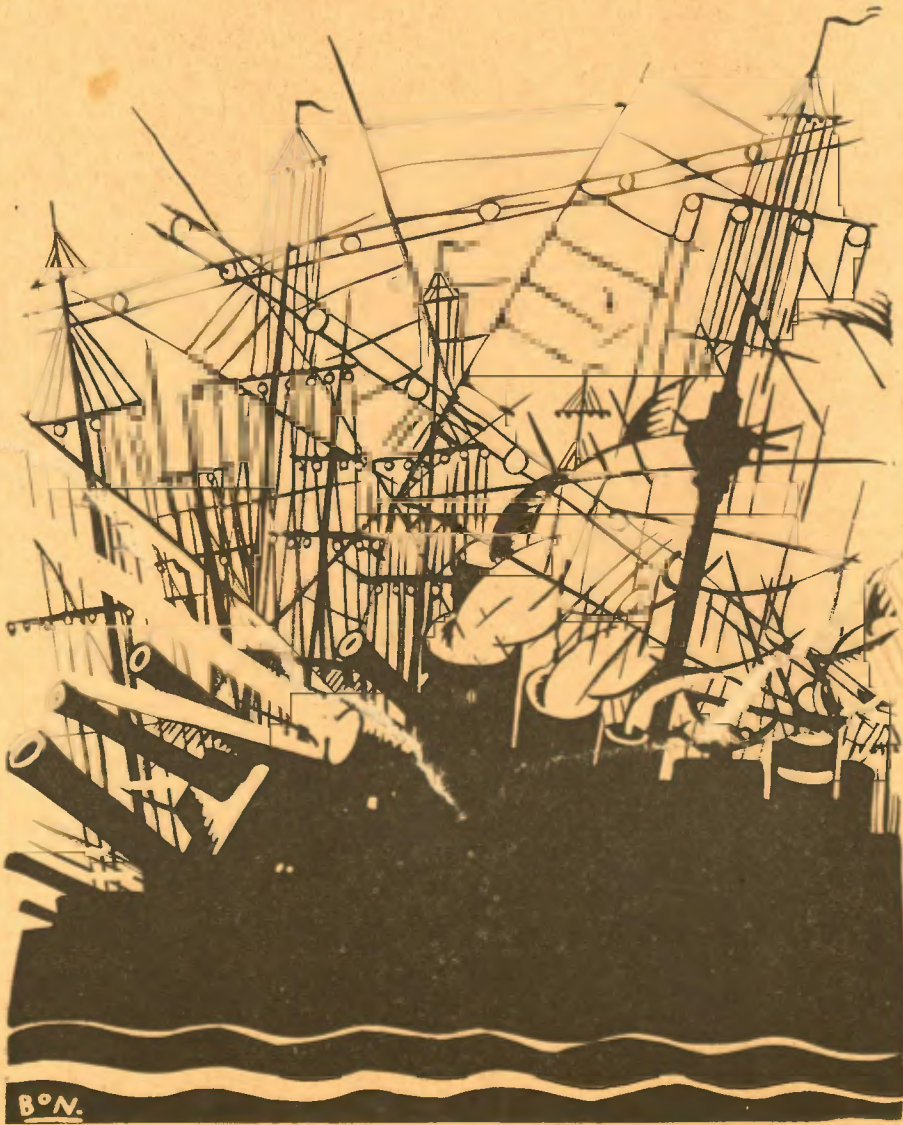
Una persona tan autoritzada com En Santpere, per la seva llarga pràctica teatral, opina que si torna a organitzar-se un premi teatral a base del sufragi dels espectadors, tornarà a emportar-se'l el mateix autor. Així, almenys, ens ho diu una explicació simplista. Però algú ha donat una altra interpretació: que En Santpere pot venir l'any que ve acompanyant un altre guanyador, però dedicat al mateix gènere en el qual està especialitzat el teatre Espanyol i el seu actor més notable.

En sortir de la nostra redacció els senyors Roure, Santpere i Palahí, varen trobar a l'escala el senyor Sagarra que entrava. En Sagarra va felicitar En Roure i En Santpere va dir a l'autor de *Les llàgrimes d'Angelina*:

— No hi trobareu ni una pesseta. Ens ho hem emportat tot.

Santpere, és clar, exagerava. De totes maneres estem segurs que l'endemà matí, a la Banca Marsans, el premiat es va emportar totes dues mil pessetes, i va fer molt ben fet.

Llegiu a la pàgina 5 els comentaris i passatemps estadístics sobre el «Premi MIRADOR»

Visió ultramarina del Pacte Kellog

MIRADOR INDISCRET

Surt, a l'últim?

En un balcó de la casa número 11 de la Rambla de Canaletes ha aparegut, pintat de color rajola, el rètol d'*El Matí*, el futur diari del qual es parla fa més d'un any. ¿Serà, doncs, veritat que sortirà un dia d'aquests?

Celebrarem que sigui aviat, sobretot en consideració als redactors emparaulats de temps, que fa mesos que són a Barcelona, pagant dispesa.

Quan el cor parla

J. Bernat i Duran va obtenir en el nostre concurs una quantitat de vots molt respectable, tan respectable que durant l'escrutini un amic nostre no es va poder estar de dir:

— L'obra és molt bona, però mai no hauria dit que treguéssis tants vots.

Però el popular crític d'*El Noticiero* no sembla pas que estigui molt satisfet, perquè l'altre dia es mostrava decebut i deia que havia tingut la convicció que els vots de Novetats i Romea se'ls partien ell i En Sagarra.

Atribueixen també a Bernat i Duran la invitació a un conegut escriptor perquè es dediqui a l'art de Talia.

— Creieu-me, la qüestió és posar-s'hi — diuen que li deia —. Veieu, jo vaig escriure «Quan el cor parla» en onze dies i no m'ha pas anat malament.

El model exigent

Un dels pintors catalans de més cotització internacional va retratar l'ex-Glossador, ex-Guaia, ex-Pantarca, ex-Xenius, ex-dictador d'Instrucció Pública de Catalunya, ex-individualista, en una paraula, el conegut pedant Eugenio d'Ors.

El pintor de què parlem demana als seus models la mercè de no mirar el retrat fins que està completament llest. L'home qui treballa i qui juga s'hi avingué; però ja va fer la pau un cop acabades les sessions. Així que el pintor li anuncià que ja estava llest i podia mirar el retrat, l'Ors demanà un mirall, i durant un bon quart d'hora procedí a la verificació més minuciosa de la concordància entre el seu rostre de filòsof i el retrat del pintor.

I potser no sap que és possible que en algun catàleg figurarà, un dia, l'obra del pintor amb aquesta menció: «Retrat d'un desconegut». La història de vegades té sorpreses així.

L'espieta

Un volgutíssim amic nostre explicava al despatx d'un advocat:

— Com sabeu, sóc de Terrasa, i En Vallès i Pujals també n'és. Havíem anat a col·legi junts, i des d'aquell temps — una mica massa llunyà, per desgràcia — que m'és antipàtic. Era l'home de confiança del mestre, el que vigilava la classe quan aquest havia de sortir, el diligent i submís delator de totes les malifetes infantils, en una paraula, l'espieta, com se sol dir en termes de col·legial.

L'advocat prengué la paraula:

— Doncs, mireu; les raons per què us és antipàtic En Vallès i Pujals són també les meves. Ja a la Universitat, un primer dia de classe va entrar un alumne a l'aula. Feia, potser, mitja hora tard. El catedràtic el fulminà amb la mirada i l'interpel·là: «¿Le parece a usted que esas son horas de entrar en clase?» L'alumne, que era allò que en madrileny se'n diu un bon *repentista*, respongué: «No, señor; son horas de salir», i girà cua. La indignació del catedràtic pujà molt de to. Ens va intimar, agafant la llista dels matriculats, a declarar el nom del culpable, de l'insolente, que deia ell. Ja us he dit que era el primer dia de classe i, per tant, no coneixia cap alumne. Tots, amb aquella solidaritat que és del cas, callàvem com uns difunts. De sobte, s'alçà una veu: «Se llama Fulano de Tal». Era En Vallès i Pujals que feia un mèrit, posant-se dret, no per respecte al catedràtic, sinó perquè aquest el veïés més. No sé, però, si pel maig va obtenir nota, o es va haver d'accontentar amb un senzill aprovat, o...

Els amics d'En Vinyes

S'assegura que «els amics d'Ignasi Iglésies» o els de Ramon Vinyes, que són els mateixos, votaven com un sol home, com un amic a favor d'En Vinyes.

Un d'aquests amics que ha heretat En Vinyes estava indignadíssim perquè En Sagarra havia perdut. Cal dir, però, que una estona abans d'aquesta escena havia manifestat a un company nostre que havia votat el «Qui no és amb mi...» L'home, creient arribat el moment de les confidències, va dir:

— He votat el «Qui no és amb mi...» perquè és una obra d'esquerra.

— Sempre seràs taül — li varen respondre.

— Què vols dir?

— Que tots els taüls pensen com tu. No et discutiré si «Qui no és amb mi...» és una obra bona o dolenta, però no tornis a dir que és una obra d'esquerra perquè et pendran per un taül.

— Doncs si l'obra no és d'esquerra, ja em diràs el que és.

— Un cent peus.

Reportem aquesta anècdota sense posar en quarantena les enormes possibilitats que promet el poeta Ramon Vinyes.

Els pinyols d'Oliva

Acotació d'una obra del comediògraf Oliva, el «Gorki del Paral·lel», segons frase que li atribueixen:

«L'acció passa a la plaça d'un poble imaginari, d'estil barroco».

Sembla que l'obra era d'un estil tan barroco i espès que el copista es va negar a passar-la a màquina.

Conversió? Refutació?

Qualsevol soci de l'Ateneu pot comprovar-ho. Que demani a la biblioteca el talonari dels préstecs de llibres, i al foli 699, amb data del 28 del mes passat, trobarà que l'Estelrich s'ha endut, per llegir a casa, un llibre de Fenelon, el *Traité de l'existence de Dieu*, i, darrera el títol, amb lletra del propi Estelrich, hi ha aquesta nota, espontània puix que cap disposició reglamentària no obliga a precisar els motius per què hom demana un llibre: *pour faire plaisir à Ru-cabado*.

El quiosquer de l'Espanyol

Al teatre Espanyol hi havia molta alegria en saber-se la notícia que el «Premi MIRADOR» havia correspost a un autor de la casa.

Però tanta com al teatre n'hi hagué al quiosc de la vorera del davant, on l'autor premiat comptava amb una nodrida penya d'admiradors entusiastes composta de xarlatans de Colom, mossos de café, cirabotes i altres personatges que surten a les obres d'En Roure.

El dijous passat l'amo del quiosc llegia els ecos de MIRADOR amb una gran satisfacció. Aquell que es referia a un votant que a Romea va dir que ho feia per *La Florista*; no per l'obra en conjunt, sinó per aquella relació del segon acte, on ella explica que l'han deshonrada, el va entusiasmar.

— Veieu, jo també ho crec així. Aquest home sí que té tota la raó.

Hom sospita si el votant anònim de Romea no fou el quiosquer mateix.

Les matemàtiques teatrals

La Florista de la Rambla, l'obra guanyadora del «Premi MIRADOR», estava assenyada, en el butlletí de vot, amb el número 10. Ja vàrem dir, que a l'hora de l'escrutini, en destapar-se els paquets del teatre Espanyol, tot era sentir-se: deu, deu, deu...

El número 10, doncs, va tenir 840 vots. El premi era de dues mil pessetes. Per on resulta que 840 vegades 10, malgrat tot el que opini l'Aritmètica, sumen 2.000.

Seguint aquest sistema matemàtic, hom diria que 781 vegades 16 (*Les llàgrimes d'Angelina* tenien el número 16) haurien de sumar una quantitat similar. Doncs no senyor; 781 vegades 16 no sumen més ni menys que sis vegades dos, posem per cas.

Mostra de delicadesa

Cecili Gasòliba i Tudurí no és pas un pseudònim que inventés Josep Carner. És — a hores d'ara gairebé tothom ho sap — un ciutadà barceloní amb existència real, corpòria, fiscal i — ai las! — literària i tot.

Diuen que una vegada, l'autèntic Cecili Gasòliba i Tudurí parlava amb un director, d'un seu article a publicar.

— Oh, això ha d'anar firmat — va dir aquest —. Hi posem el seu nom, un pseudònim? Vostè mateix.

Modestament, amb aire del que fa una proposició arriscada, aquell va dir:

— Posem-hi el meu nom i cognoms... ei, si En Carner no s'hi ha d'enfadar.

Un eco de múltiple aplicació

Davant la placa commemorativa.

Dos aspirants a la immortalitat (escriptors, músics, pintors, el que vulgueu), es deturen davant la casa on morí un gran home. Una placa la distingeix, amb el nom de l'il·lustre mort i unes ratlles a la seva memòria.

— I a mi, ¿què posaran a casa meua quan seré mort? — digué un d'ells.

— Senzillament: «Pis per llogar».

Aglomeracions il·lustres

La inauguració de les reformes del local i de la nova maquinària de la casa de «El Dia Gráfico», «La Noche» i «Gaceta Deportiva» va constituir un festival d'aquells que la premsa gràfica de Madrid no se'n deixa escapar cap. Hi havia «cientos de periodistas», segons deia un dels periòdics de la casa. Més a més, les personalitats hi eren a dotzenes. N'hi havien tantes de personalitats, que un dels assistents va dir:

— No comprenc aquesta aglomeració de gent il·lustre. Per mi, n'hi ha de repetida...

Courteline i les enquestes

L'enquesta és un procediment periodístic que fa molt de servei, sobretot a l'estiu. Gràcies a ell, el director d'un diari omple espai amb poques despeses i amb un rengle de noms més o menys il·lustres.

Hi ha, però, escriptors enemics jurats de les enquestes. Per exemple, l'humorista Georges Courteline, que respon a totes les enquestes amb una fulla impresa (el contingut de la qual, naturalment, no és inserit gairebé mai) que diu així:

«La secretaria particular de M. Georges Courteline té l'honor de fer-vos saber que M. Georges Courteline es fum completament de les qüestions que són matèria de la vostra enquesta.»

El funeral popular de Foch: El cadàver del mariscal sota l'Arc de l'Estrella

ara aquests pobles cap a nosaltres amb el bagatge intacte de les seves vanitats ancestrals, que són la glòria dels seus despotismes, i encomanen als nostres primitius el gust de les pròpies abdicacions per a la millor vida de la tribu. Com diu Paul Morand, per algun motiu els feixistes i Mussolini s'han posat com distintiu una camisa negra i els leninistes anomenen blancs als seus adversaris.

Però aquestes modalitats de l'absolutisme polític tenen una certa gràcia amb el seu afany de donar un aspecte de modernitat a la restauració d'un vell pensament. Tenen alguna cosa de disfressa que, malgrat moltes aprensions, els desfà ben sovint l'efecte tràgic que es proposen. La teoria de la unitat espiritual del poder polític de l'Estat, que és la base dels sistemes electorals d'Itàlia i de Rússia, es tradueix, a fi de comptes, en una imitació simiesca dels vells procediments del caciquisme predemocràtic. La llista oficial, que era una vergonyosa maniobra per a burlar la voluntat del sufragi, és a Itàlia i a Rússia una institució fonamental de l'Estat. Els antics agents electorals, que s'havien de valer de totes les seves astúcies, moltes vegades amb perill de la seva integritat personal, per a salvar la llista oficial contra l'hostilitat del poble, són ara a Itàlia i a Rússia uns funcionaris investits del dret de fiscalitzar i de reprimir els atreviments de l'oposició. L'elector té la facultat, legalment intervenguda, de votar en contra; però no té el dret d'eleger.

Està clar que seria molt més senzill, i sens dubte més honest, fer els nomenaments

L'hereu de Shakespeare

La personalitat de l'autor de «Hamlet» ha estat, com sap tothom, molt discutida. Historiadors de molt prestigi han arribat a assegurar que Shakespeare no ha existit mai. Bernard Shaw, per la seva banda, féu circular la següent facècia:

— Les obres de Shakespeare — deia — no són fetes de Shakespeare. Les va escriure un altre senyor que es deia Shakespeare... De totes maneres, nosaltres podem assegurar que Shakespeare ha existit. És més: inclús coneixem el seu hereu.

— Que no?

Sí, senyors, sí: l'hereu de Shakespeare és el senyor Vilaregut. Almenys és el que en l'actualitat li cobra els seus drets d'autor, cosa que, pam ençà pam enllà, és la que solen fer els veritables hereus...

Domini tècnic

La nit de l'estrena de «Quan el cor parla», el senyor Bernat i Duran es passejava, una mica nerviósot, per l'escenari del Romea. Duia un coll d'aletes molt notable i la seva barba acabava més en punxa que mai.

En el primer entreacte, uns amics anaren a saludar-lo.

— Està força bé això, no?

— Naturalment — contestà En Bernat —. M'ha vagat massa de veure teatre per a fer ara una bestiesa. Veureu en el segon acte com bellugo els ambients...

En l'altre entreacte, després d'haver sortit a saludar, el senyor Bernat ja es sentia triomfador.

— Us heu fixat — digué a uns amics —, us heu fixat com matiso?

La crítica teatral i la caniculatura

El senyor Bernat i Duran, crític teatral d'El Noticiero, va estrenar una obra a Romea. Els seus companys de crítica, en llur majoria, benévols, li van dir que si val tant o quant. Però el senyor Bernat i Duran (Brenant i Sopant, que deia aquell) no pas-sarà pas a la posteritat ni entrarà en el regne dels immortals com a autor de teatre. Cregui'ns a nosaltres, no abandoni el camí que seguia, que, com a tractadista caní, és té ben guanyat un nom que ningú gosarà ni tan sols discutir-li.

Com a tractadista de gossos i com a home simpàtic. Perquè això sí que ho té el senyor Bernat i Duran. Amb el seu jaqué i la seva barba rossa de perdiguer, passejant els pointers per la Rambla de Catalunya perquè facin pipí, el senyor Bernat i Duran queda molt estampa alemanya. Ell, que pugui dir ben alt que les edicions dels seus tres llibres sobre gossos són totalment exhaurides, i que se'n rigui dels que fan teatre. Però que no en faci, per Déu i pels Sants!

I és que el senyor Bernat i Duran fins és simpàtic en les coses que li passen. Una vegada s'anava a estrenar a Barcelona el Romeu i Julieta. Ell que sí, que omple quartilles i quartilles explicant l'argument de l'obra. Les lluria al director, se'n va a sopar i es fica al llit, i tot rumiant, rumiant, tot d'una fa un salt i diu: Diable! Si he donat l'argument d'Otello o el moro de Venècia. No li va quedar altre remei que llevar-se i córrer a la impremta a retirar l'original.

Una altra vegada, i aquí sí que no va tenir temps d'evitar la planxa, perquè no se'n va adonar, i potser encara no se'n ha adonat a hores d'ara, s'estrenava Les noces de Figaro, i el senyor Bernat i Duran va omplir tres columnes d'El Noticiero a base d'El Barber de Sevilla.

A veure qui dirà que el senyor Bernat i Duran no és un home simpàtic.

Rosó, Rosó, llum de la meva vida...

Era en els mesos de juliol i agost de l'any 1921. Hi havia una gran tirada, per part del jovent, a passar la frontera, i damunt Perpinyà queia una pila de gent que no sabia pas com se les aparellaria per viure. Cadascú, en arribar-hi, procurava espavillar-se.

— No saps pas on podria trobar feina?

— Home, de moment... Mira, saps què pots fer? Te'n vas a veure En Fontbernà, li dius que vols ser cantaire del seu orfeó, i amb les coneixences que de seguida faràs, mal serà que no trobis qui et faciliti feina.

L'un darrera l'altre, els nou arribats a Perpinyà es presentaven al mestre Fontbernà, i li deien que volien ser cantaires del seu orfeó.

— Us provarem la veu — feia En Fontbernà —. Em sembla que sou barfons. A veure, canteu alguna cosa.

L'altre, de moment, no sabia com posar-s'hi. Què escolliria a manera d'exercici pràctic? De cop, arrencava:

Rosóooo, Rosóooo, llum de la meva vida...

— Està bé; barfons. Cada vespre a les set hi ha assaig.

Cada dia arribava més jovent, i cada dia el mestre Fontbernà havia de canviar més veus. A l'hora de la prova, indefectiblement, tots els minyons de 21 anys arribats de Barcelona, tant si tenien veu de tenor, com de baix, com si la tenien de regador, arrencaven, davant d'En Fontbernà, cada vegada més nerviós:

Rosóooo, Rosóooo, llum de la meva vida...

Fins que una tarda, el mestre Fontbernà, ja sense nervis — havia escoltat, de set minyons diferents, la mateixa tonada —, va exclamar fora de si:

— Prou. A Barcelona són una colla de rucs si els agrada això. Ja en tinc les orelles plenes. Si us voleu guanyar la vida, agafeu una guitarra i sortiu per aquests munts de Déu a cantar aquesta carrinclone-ria. Després passeu la gorra, i si no us hi tiren rocs, una cosa o altra us hi tiraran.

DIJOURS SANT A VERGES

Les cinc de la tarda del dijous sant. Les carreteres són desertes de vehicles i a cada poble que travessen veiem només un parell de velles amb mantellina que desapareixen en el tombant d'un carreró. A Girona un urbà ens ha fet amagar el cotxe en un carrer de tercer ordre, perquè pel carrer de l'hotel—on l'havíem deixat mentre dinavem—ha de passar la corporació municipal

per anar a visitar els monuments.

— Són ordres terminants — ens diu —. Ara mateix el carrer acaba de ser regat i d'un moment a l'altre passarà el senyor Alcalde amb els regidors, tots de barret de copa i jaqué, amb les bandes i condecoracions respectives, i Déu nos en guard que trobessin ni un carretó pel camí...

Tarda de dijous sant a quietut i flonja. El crepuscle posa un vel gris damunt el blau del cel. Presseguers florits decorant els primers termes; enllà les muntanyes retallen l'horitzó amb unes corbes morades. Escoltem. I no se sent cap xiscle d'orenetà.

que no pas la tragèdia sacra, s'ha estampit contra un arbre de la carretera i el cotxe ha quedat amb el radiador com un acordeó.

— L'any passat — ens diuen — vàrem comptar més de dos cents automòbils. Pels establiments, avui és més diada que quatre festes majors.

Procurem encabir-nos a la plaça de Ca la Vila. Hi sura una gran munió de gent al voltant dels apòstols, amb Jesús i la Samaritana. És quan Jesús li demana aigua, la Samaritana no n'hi vol donar, i finalment es converteix. El Jesús és el Joan Medinyà. La veu amorosa del Crist trenca el silenci d'aquesta nit de març amb un esgarip que omple tots els cors d'angoixa. La Samaritana (Maria Martí), quinze anys esverats, té la gallardia d'un pollastret fatxender. Per damunt les teulades, amb una mena de regust de paller que qui sap si n'ha collit el ressò i el traspassa, arriben tocs de trompeta i soroll de timbals. Els manaeis, armats de llança i vestits de soldats romans, estona ha que són els amos del poble, amunt i avall, amb pas marcial i mirada ferotge.

A l'altra plaça, nou hort de Getsemaní, Jesús està orant i compareix Judes a donar-li el petó que ha de ser el senyal de la traïció. Hi ha un raim de gent penjat de

El col·legi apostòlic amb Jesús al mig. A la dreta d'aquest Jesús dels apòstols, Sant Pere, que fa més de trenta cinc anys que representa el paper del Fundador de l'Església.

Carretera de l'Estartit enllà, un aplec de cases a redós d'un campanar. El cotxe es va empassant els arbres de banda i banda de carretera. Ja passem les primeres cases del poble... Al porxo d'una d'elles estan de conversa quatre soldats romans. Verges.

Qualsevol estranger que passés per aquí i no sabés res dels nostres costums i de les tradicions de Setmana Santa, davant d'aquests quatre soldats romans que parlen de les seves coses a les cinc de la tarda al peu de carretera, es passaria la mà pels ulls, com per assegurar-se que no és il·lusió el que veu, pensaria un moment si és que no va errat de calendari i que tot just es troba en Carnaval, i segurament pensaria a la fi que aquest és un país que viu encara com en temps de Cèsar, al marge del corrent que ha fet la història, lliurat de ple als jocs de circ i a les batalles decoratives.

I bé: és el dijous sant de Verges, aquest bell poblet empordanès de 1.500 habitants. Què vol dir fer una processó en mig d'un silenci trencat només per una simfonia de gripaus, davant la commoció muda del poble? La passió del Fill de Déu és cosa de jueus i de soldats, d'apòstols cridaners i

El Déu dels jueus amb la creu a coll. Ningú no gosava tocar el saig que l'acompanya no fos ELLE, així Francesc Cambó, que ha tornat en penitència al seu poble nadiu en un tan asservyat dia.

pusillànimes i de saigs exaltats que l'olor només de la sang els embriaga. La passió de Verges és obra de tot el poble, al mig del carrer, on els que han de cridar criden fins a perdre la veu, els que han de gemegar gemegen, i els que han d'embriagar-se o de plorar s'embriaguen o ploren com si es trobessin a Jerusalem mateix davant el terrible drama, fins que una claror esblaimada a punta d'alba els obre els ulls de l'esperit i els torna a la seva condició de vergelians, vestits de vellut amb l'axada al coll, lliurats al creu del camp i de la vinya.

A les vuit del vespre del dijous sant les carreteres que duen a Verges són una corrua feta de vehicles de tota mena: turismes, sedans, autònibus, tartanes, carros, bicicletes... La gent que ve a peu és una processó. Tothom s'atura a presenciar el drama. Per això venien. Un cotxe que passava de llarg perquè als que hi anaven dintre els feia més boquera un bon sopar a l'Estartit

— Però en aquesta passió hi hem vist dos Jesusos distints.

— No. De Jesús no més n'hi ha un; el Joan Medinyà.

— I el de la creu?

— Aquell no és Jesús. És Déu, és el Déu dels jueus: el Modesto. Hi ha el Jesús dels apòstols que fa tot el paper de la Samaritana i del Sopar, i el Déu dels jueus que compareix davant de Pilat i porta la creu i cau les tres vegades. Però abans era més real això de Déu. No és perquè el Modesto no ho faci bé. Poc en trobaríem d'altres que hoessin millor potser; però quan feia de Déu dels jueus l'avi Marc, que en va fer una pila d'anys, allò sí que era fer el paper. Els satons s'hi desfien de debò, i cada cop de vit de bou...

— ...!!!

— El paper s'ho duia. Déu ha d'aguantar. Ell ho deia prou: «No faig de Déu?... Doncs haig de rebre.» I no l'hauríeu pas sentit queixar-se ni així.

— Però hi deu pendre part gairebé tot el poble?

— Ben cert. És una Passió que tothom hi fa la seva. Són quatre hores de fer el plaga. I tothom ho fa de cor i tothom hi vol ser, cadascú a mirar si ho pot fer millor que ningú.

— I cobren alguna cosa?

— Trenta cinc cèntims. Però no és pel valor, compren, sinó que és la tradició. El Pavorde recull els diners i ens paga trenta cinc cèntims. Els de la mort, els manaeis, els jueus, els penitents, tots el mateix.

— I Jesús?

— Jesús cobra una pesseta. I el Déu dels jueus una altra pesseta. Les dones no cobren res. Ni la Samaritana, ni les Maries, ni cap dona cobra res. Ben al contrari. Una noia «maca» i que vulgui lluir, fa el paper i ella mateixa s'hi porta el vestit que li costa uns quants duros.

El director de la mort és l'Enric Puig. Fa quaranta anys que pren part en l'espectacle. Quan era petit feia d'àngel, després de mania, de personer (arrenglerador), de penitent, de timbaler de la mort. Avui fa 25 anys que fa de timbaler de la mort. Són com unes noces d'argent. El dallaire, En Miquel Cortada, fa 15 anys que sega que sega, vestit d'esquelet.

— Fa trenta anys — ens diuen —, el Rector i l'Alcalde es varen posar d'acord per

«La Mort»: el dallaire, l'abanderat, els plats de cendra i el rellotge, amb el timbaler macabre al fons, retallat davant la imatge del Crist clavat en creu.

suprimir aquesta Passió. Però no va passar res. No arribaren als fets. Si l'haguessin prohibida, el poble qui sap què hauria fet. Uns costums així no hi ha ningú prou fort per treure'ls.

Hi ha penitent que ha estat un any i un altre any arrossegant cadenes per la processó, només que per poder anar al costat de la Samaritana. La Samaritana és una noia jove i bella. — Jo hi havia anat quatre anys — ens fa un —. N'estava enamorat. Ella no m'ho sabia res. Va a caràcters així; i a mi em donava per no dir-li. Era un agrader de veritat. Quatre anys de penitent...

Són les dotze de la nit. Al cafè del Centro, un altaveu de ràdio deixa caure les dotze campanades de l'emissora de Lagerberg. Abans se sentia música de Marsella, i l'Hipòlit Lázaro que cantava a Sevilla.

— I ara, tothom a dormir? — preguntem.

— Pas per ara. Jesús i els apòstols són a cal Gelà a fer un sopar, fins a les petites. Els jueus amb el seu Déu fan el gran tiberi a can Faveta. Hi ha feina farga. No s'acabaràn pas els pollastres ni les botes de vi. Hi ha anys que els hi toquen les deu del matí.

— ...!

— Els de la mort fem l'apat demà. Cobrem trenta cinc cèntims i ens gastarem uns quants duros. Poc hi faltarà pas el pollastre.

— És divendres sant!

— Què hi fa. Pel dejuni? Abans quan també ho era els dijous, tots hi érem a dejunar. Però des que van treure el dejuni del dijous, si suprimíem aquest que era el més important, a veure què hem de fer amb el del divendres! Diuen si el Sant Pare d'abans tenia un parent bacallaner...

Un gran silenci plana damunt tot el poble. Carreteres enllà, als quatre punts cardinals, quatre processons de vehicles i de gent a peu que se'n tornen cap a tots els pobles propers i llunyans. Llum a les finestres i tabola sorda sota les teulades de cal Faveta i de cal Gelà, on els protagonistes de l'espectacle reposen forces i apaivaguen

L'APERITIU

El Rei David. — Una de les coses més dolces del món és llegir al llit, si pot ser a la matinada, i ben a la matinada si pot ser. La gent que tenim la son poc fàcil necessitem de l'estímul de la lectura; ens fa l'efecte d'un veronal completament inofensiu.

Jo, abans de dormir-se, prefereixo sempre com a lectura un pes fort a un pes ploma. La suggestió dels grans llibres amb la mica de boirina cerebral de la son, es va acusant, es deforma, s'intensifica de color; les ares i els ossos punxen més, però no fan mal; el greix de la son és un anestèsic i un vidre d'augment a la vegada.

Un dels llibres que llegeixo més sovint és la Bíblia, m'agrada saltar per les infinites planes amb una despreocupada voracitat; cap llibre com la Bíblia no em sembla més divertit, més paradoxal, més estrafolari i més absurd. El que m'encanta més d'aquest llibre és la part del Vell Testament que té un caràcter històric. No fa pas gaires dies que llegia la vida del rei David, i em meravellava amb la tragèdia d'aquest gran home que es passa tota la seva existència volent construir un temple a la glòria de Déu, i que no té temps de construir-lo perquè ha de gastar els anys barallant-se amb tothom i fent de guerrero. En el fons, David és un poeta i un contemplatiu, però no té més remei que ésser un home d'acció fins a l'hora de la mort. El cas de David em sembla un tema dramàtic de primera força.

Es curiosíssim fixar-se amb els detalls i les circumstàncies menors que a cada moment salten en els llibres històrics de la Bíblia. Hi ha coses enlluernants, d'una modernitat salvatge, d'un imprevist que fa rodar el cap. De vegades els escriptors d'avui dia, els més aguts surrealistes, els més aficionats a alterar el sistema nerviós del lector, no poden inventar imatges d'una ferocitat tan clínic, com les que varen escriure els savis jueus en aquests llibres milenaris.

Realitat irreal. — Hi ha hores, les hores que tot just comença a clarejar, que encara que aneu caminant pel món, totes les coses tenen un gust de somni. L'altra dia rodava per la Diagonal, molt enllà de la Diagonal, en un gran silenci de matinada, en una soledat absoluta. De moment van aparèixer damunt l'asfalt dues camionetes iguals corrent a tota velocitat. Cada una d'aquestes camionetes duia un automòbil nou de trínca. Semblaven, naturalment, dos automòbils que anessin a cavall de dos automòbils. Les quatre rodes fixes dels automòbils feien un contrast peculiar amb les rodes de les camionetes que anaven corrent d'una manera desesperada. I el més curiós és que la disposició dels cotxes rígids, amb la mica de trontoll, els donava un aspecte d'éssers vivents, d'animals especialíssims, en una situació de contacte també especialíssima.

Un automòbil és un objecte per estar parat tocant de rodes a terra, o per córrer tant com es vulgui, i és evident que no és un objecte fet per anar a cavall d'un altre automòbil. Quan es produeix, però, un cas com aquest, sembla també que el nostre cervell es desplaça, que les observacions directes dels sentits fallen per un moment. És a dir, que la realitat es torna irreal, que tot ve a ésser com un somni. I jo, queestic segur d'haver vist el que explico, en un moment de serenitat perfecta, no em costaria res de creure que aquesta facècia dels automòbils és una cosa que l'he somiada.

Tortugues. — Hi ha animals, com les tortugues per exemple, que em fan una petortugues per exemple, que em fan una pena extraordinària. Em sembla que són éssers condemnats a anar a una professió eterna, una professió per a divertir els altres animalets miserables com elles. Una tortuga em fa pensar amb aquells homes de poble que es disfressen de dimonis i treuen coets pel cap, o aquells que van ficats dintre el drac o la mulassa.

Una tortuga és un llargandaix premsat dintre aquella gran closca dura que ha d'arrossegar amb un esforç infinit. Treu el cap de dintre la closca estirant el coll amb un desfici que no té límit; una tortuga és també una barreja de dues coses, un ésser ficat dintre d'un altre ésser, en definitiva dos éssers que no s'avenen gaire, que pateixen tots dos, la closca i la bèstia que hi ha dintre la closca.

Això que passa amb les tortugues, aquests estats biològics imperfectes, es produeix també en el món moral i en tots els mons imaginables.

Les criatures, que tenen un instint grotesc i agudíssim a la vegada, s'adonen més que les persones grans de certs fets extraordinaris que a nosaltres ens semblen naturalíssims.

Una vegada, el nen d'un amic meu va veure, an un carrer de poble, un capellà que duia la sotana excessivament curta i ensenyava un bon pam de pantaló. El nen es dirigí a la seva mare i li va dir: «Mamá, a sota d'aquell capellà hi ha un home.»

JOSEP MARIA DE SAGARRA

amb bona minestra i bon vi l'amarga visió que ha tingut mitja nit amb el cor encongit la gran multitud aplegada a redós dels casaldos de Verges.

En l'aire ha quedat com un ressò de trompetes barrejat amb els crits dels jueus, i els cinc esquelets sembla que dansen encara la dansa macabre al so rítmic del timbal de l'home encaputxat de negre.

Nit de març, al cor de l'Empordà: Dijous sant a Verges sense cap tenebra.

J. VENTALLÓ

Banyeres Cardona. Vergara, 1

La Barcelona dels nostres pares

D. Francesc de Paula Rius i Taulet

Primer Marquès d'Olerdola

1

El caràcter de don Francesc de Paula Rius i Taulet es componia internament de molta aplicació, una gran formalitat i una ductilitat notable; per fora, d'una tendència a la pompa i una gran dosi d'eloqüència. L'eloqüència d'En Rius i Taulet era la cosa més barroca i rebuscada que haguéssiu mai somiat. No li calia sinó badar boca i ja li naixien a flor les frases fetes i llustrinques com és ara «Este emporio del Mediterráneo»; «Este siglo, llamado por antonomasia el de la luz»; «La época del vapor»; «Los modernos adelantos», etc. Tenia tan fíat al cap aquest sorall de greixonera que, àdhuc escrivint als seus subordinats sobre qüestions de tràmit, no podia estar-se de fer al·lusions al seu zel, al seu patriotisme «acendrado», a la dignitat, a l'honor; en fi, tota la bisuteria dels discursos polítics de moda a l'època.

Rius i Taulet quan era alcalde de Barcelona

També tenia, durant les seves gestions municipals, la dèria d'organitzar festes i voltar-se d'una gran gala a totes hores. Va empecar-se els municipals de cavall, que són la cosa més imperial del món d'ençà que és món. Això no ho feia sense adonar-se'n. Ell deia que res no ajuda tant a governar una ciutat com divertir-la, sempre que vagi ben menjada: «panem et circenses»; ell repetia sovint aquesta dita llatina; però, sincerament, a nosaltres ens sembla que, per bé que l'ajudés molt a manejar aquest criteri, al fons del fons, ell s'engrescava com el primer en els carrers enramats i les processons solemnes; i sentia com una mena d'onada vaga de voluptat quan es veia voltat pels cavallers de la guàrdia municipal, empenellats, llueus, blancs i metalls, damunt dels negrosos cavalls d'Andalusia, grassos, llueus i plens d'arrogància.

Un gust immoderat per aquesta mena de coses pot fer d'un home un gran polític, sobretot quan ell és intel·ligent, com ho era don Francesc de Paula. També afegirem que el poble es sent millor que amb ningú amb aquesta mena de polític. I, en tercer lloc, ben mirat, és precis reconèixer que aquesta llei de persones entusiastes, tot rient i fent festes, donen ales a una ciutat, perquè per fer bonic s'ha d'estar bé i gras, i les ciutats regides per ells, de tan boniques que han d'ésser, s'han de tornar abans grasses i bones.

Qui sap si el fet d'haver nascut el personatge que comentem a casa d'un comerciant de teles i passamaneria per a guarniments d'Església i de passada draps de seda i domas per als sumptuosos vestits de les dames de l'època, pot haver influït en els seus gustos. A casa del pare d'En Rius tot eren canonges amb sivil·la de plata als peus i grans senyores; l'amo conversava polidament amb la clientela a prop del taulell carregat de peces de colors llampants i rics, verds, púrpures, grenats, llisos tornasols, domassats; cordoneries d'or i d'argent; brodats i randes tènues com teranyines o feixugues com cabelleres de seda torçades i promudes. L'infant, el futur batlle de Barcelona, va créixer entre aquest ambient, dintre la mitja llum de la botiga que afegia a les violades meravelles una tinta de solennitat que les feia més pomposes encara. Aquestes visions infantils formen el caràcter del noi i li donen totes les idees estètiques que tindrà a la vida.

Va estudiar per advocat, va fer-se ben veure; un seu oncle, En Rius i Roca, va fer-lo ajudant de catedràtic. L'oncle donava reunions i el nebot hi brillava. Va casar-se bé. Ja era un principiant de polític, i havia triat el partit progressista, que després fou liberal.

Era evident que el noi no podia ésser republicà; dir en aquell temps d'un que era republicà, era posar-lo entre els diables de l'infern. «Es dels de les idees com d'Abdon Terrades», deien, i es senyaven. Déu meu!

Els moderats, a pesar del seu nom pacífic, eren uns terribles reaccionaris i cada-cun portava dintre un Narvèz o un Gonzà-

lez Bravo; maia gent, en definitiva, que governaven com si manar fos oprimir, afusellant o arruinant a força de persecucions als que no els eren prou afectes.

Don Francesc, jove aleshores, a l'edat de pendre una determinació, va optar, per exclusió, a la barcelonina, pel progressisme.

No cal dir que un jove de les seves esperances va fer ràpida carrera, tant en la política com en l'exercici de la carrera. Quan la revolució, va ésser nomenat regidor; el batlle no feia res sense consultar-hi; en temps del rei Amadeu, va ésser batlle i va començar d'organitzar unes famoses festes de la Mercè, amb motiu d'haver els capellans destronat Santa Eulàlia del patronatge de la ciutat per a posar-hi la Mare de Déu de la Mercè.

Cada carrer va guarnir-se magníficament com va poder. Des de la cadeneta de paper, a les construccions arquitectòniques amb escultures i pintures d'artistes eminents. Va haver-hi un concurs de fanals que va ésser una preciositat i una processó magnífica, a la qual don Francesc va assistir voltat d'una cerimònia que li assegurava un prestigi gran i immediat. Va manar, a més, tirar a terra el Portal de Mar i va donar una empena a la comissió d'Eixample.

D'aquesta manera tenia contents a tothom: els pobres perquè reien i es divertien badant, i els rics perquè se'ls milloraven de preu les terres que tenien fora de les muralles.

En temps de la República, va ésser de l'oposició, i, d'una manera dútil, va aconseguir que tot l'esquerrisme d'aquella actuació republicana que podem anomenar, sense por d'excedir-nos, poca-solta, es reuís a organitzar grans ballades a Betlem

Rius i Taulet vist per un dibuixant de l'època

i al Carme, cosa que posava pell de gallina a les beates de Barcelona, però que feia riure per sota el nas «les forces vives» de la ciutat, que deien, en castellà, «Ahí me las dan todas».

Vinguda la Restauració, En Cánovas es va inventar el partit liberal-conservador, que ben aviat va arreplegar una pila de persones que no deixaven menjar a ningú; Rius i Taulet havia sortit de l'escena política oficial i feia d'oposició de S. M. amb discreció. Els poderosos de Barcelona el tenien en compte.

Per aleshores va ésser nomenat cap dels liberals de la ciutat, contra l'oposició d'En Collasso, que era immensament ric. Però En Sagasta tenia en concepte immorillable En Rius i Taulet.

Quan la mort del rei Alfons XII, va començar la segona etapa de la brillant actuació ciutadana de don Francesc.

ROSSEND LLATES

Aquest número ha passat per la censura

L'art nou al Botànic

L'EXIT EN CONTRA

Divinitat amable de la paradoxa! Temps benaurat del jazz i del socialisme! Mariatge pintoresc del futurisme i de l'arquologia! Quina finor espiritual i definidora no enclou aquesta pensada d'exposar l'art novíssim al Botànic! Aquesta barreja d'olors, aquesta sensor de jardí gairebé artificial, que bé lliga amb aquesta forta i excitant sentor d'art gairebé natural! Si altra cosa no hagués fet, el nostre temps seria ja benemèrit per a sempre per tal que ha estat l'assassí de la paradoxa. Li ha donat una punyalada de naturalitat. Si l'única faiso de matar el ridícul, es fer-lo, la faiso única de matar la paradoxa era viure-la. I la vivim, i, gràcies a Déu, ens prova.

Ara, que el descobriment ha tingut una gran escenografia de sorpreses. L'astorament produït portarà molt importants conseqüències. Tot ha anat en orris de la manera més xiroia i contundent possible. I a l'ensem, més insospitada.

L'exposició dels artistes novíssims al Botànic ha tingut un gran èxit... però del tot distint al que s'esperava. Ha estat, per dir-ho així, un èxit en contra. Han venut! Han agradat! I, naturalment, ara no saben, no sabran què fer. A part la seva valor intrínseca, l'art revolucionari d'aquests artistes nous, tenia precisament de d'ésser això, revolucionari, estrident, irritant, contra tot gust i tot correntia habitual, desplaçant a la vulgaritat de les gents, incompatible.

I té! ara resulta tot el contrari. Esperaven insults, irritació, demostracions, antipatia, hostilitat, isolament, la bafa del vulgus, els menyspreus de les classes adinerades... I tot el contrari, àdhuc les classes adinerades els compren les obres.

No sé pas si, malgrat l'aurífic dring crematístic, aquests artistes benemèrits estan massa satisfets. És el seu un èxit que ha sorprès als mateixos autors. No sé fins a quin punt els haurà convençut i afalagat aquest descobriment que, ara com ara i per ara, la cosa més revolucionària que pot fer-se, és tornar a ésser clàssic. No hi ha res tan decisiu per a epatar el burges. Aquesta és, espiritualment, la conquesta més importantíssima del segle XXI que ens han anticipat els artistes novíssims. Que un tros de suro vist per En Dalí i enganxat a un cartó pugui ésser una dona, nua pictòricament, és, segons sembla, contra el que el mateix Dalí sospitava, molt més fàcil d'entendre i de plaure que un nu d'En Carles Vázquez, possem per cas. La qual cosa, tant com desplaure a aquest, desplaure a segurament a En Dalí.

Si no canviem de tàctica, aquests artistes que ara han assolit tant d'èxit al Botànic acabaran per fer hermètic i remot, revolucionari i avençat, l'art d'En Tamburini!

El moment és, doncs, d'una gran desorientació. Totes les armes agressives que eren, esmolades i afilades, a punt de repel·lir els atacs, s'esmercen ara a tallar el pa. És una ocupació més substantiva; però, de bon tros, allunyada d'aquella en la qual pensaven atirar a categoria l'heròica de trofeus.

Quan hom pensava en tot el que d'aquestes insospitades incidències pot derivar-se, estremeix considerar on podem arribar per un camí en què la qualificació de *pompier* podrà ésser llençada orgullosament per un pintor acadèmic — que, per obstinar-se a no claudicar, restarà com un les obres del qual no es venen — contra un avantguardista, que, a remolc del corrent vulgar pinta amb suros i carbonets i agulles o fa ratlles sense dibuix o dibuixos sense ratlles. I ven!!

Heus aquí un resultat ben digne d'ésser tingut en compte; però, ben distint del que es proposaven els organitzadors.

S'obren nous camins infinits. Però tots van al mateix lloc del qual aquests ardids artistes revolucionaris volien fugir.

La revolució s'ha fet conservadora. Per força. Cal que fem del conservadorisme una revolució.

Potser, sense que risqui el perill d'una profecia, potser arribarem a un temps benaurat en el qual, quan ens parlin de segons quines facècies, poguem respondre amb certesa, satisfeta i grassa; amb seguretat ferma i immovable:

— Uí! Miri, sap, aquí ja tornem a pintar! Madrid, març.

RAFAEL MARQUINA

A LES PORTES DE ROMA

L'AIRE

Si l'aire, que és el més fi de tots els elements, en tocar a marina es xopa de salabró i en arribar a muntanya s'impregna de sentors boscanes, per què no s'amararia de l'agre de les terres per on passa? Hi ha un aïret de París, un vent de Provença i una brisa mallorquina... I si cada terra té el seu vent, quin vent pot comparar-se amb el d'Itàlia? És un vent que deixa en les coses i en els esperits una vibració prolongada que a Roma fa palpitir i tot els herois i els déus de marbre.

Prou que el coneixen els salts d'aigua de Tíbur i Frascati i els pins i les alzines dels contorns. El coneixen tan bé que quan el senten venir s'agiten amb un remoreig alegre i exaltat com el repic dels campanile en dia de festa.

Ara que amb aquest vent no s'hi pot comptar sempre. El sol plana sovint damunt els turons calcaris i les ruïnes augustes sense que un alè d'aire vingui a confortar-vos. És l'hora de vagar pel Forum i pel Palatí amb els marbres i rebolls per companyia; és l'hora imperial i romana per excel·lència fins que l'aïret torna fantasiós i ardit com una tirada de versos de l'Ariosto. Si en aquest moment teniu a mà un conversador disert, deixeu estar tranquilles les ruïnes i amb el vent per companyia sortiu a les afores, car l'hora ja no és precisament romana, sinó finament italiana.

Passeu per la Porta Pia, enfileu la Nomentana, i aviat els grups espaiats d'arbres us diran que sou al camp de Roma. Si camineu una estona més albirareu Santa Agnese.

SANTA AGNESE

Santa Agnese posseeix un encant dolcíssim. Hi ha un moment crític en l'estada del foraster a Roma en què una església així pot fer-li un bé incalculable. Es quan enlluernat amb la blancor patinada dels marbres antics, exaltat amb la simfonia de llum i color de les *Lògies* i retut per la folia lúcida de Miquel Angel, las d'haver aconplit en un temps sempre breu el ciclo que va de les Venus gregues a les Venus de Cànova, hom comença a sentir els efectes d'una inevitable saturació... Aleshores enyorariem les esglésies insignificants d'un poblet de muntanya amb el seu rector ignar, la majordona esquerra i l'hort incult, si Roma no ens fornira el refugi superior de dues o tres esglésies com Santa Agnese, exquisides en llur humilitat cristiana.

Gentil Santa Agnese! Hi aneu potser d'esma i en torneu amb el cor guanyat. Vet aci, penseu, un curiós testimoni d'aquell segle VII quan Roma emigrava vers l'Orient, i l'Església, sense esclat però amb virtuts, afirmava la seva existència novella. Entre tants de temples magnífics sentieu que la veritable Església universal és aquesta. La de les Catacumbes és massa vaga i fluctuant. La del Vaticà, massa apoteòsica eclesiàstica i concretament romana. I admireu els mosaics de Santa Agnese i el mausuleu veí, lleument fisticat de llusors bizantins, que guarda les cendres de Constància, filla de Constantí...

Aquella tarda, però, la gràcia de Santa Agnese ens deixava una mica freds. L'aïret que exaltava els arbres i agombolava els nivols rogençs cel enllà, venia de la part de Roma i ens portava l'eco llunyà de la multitud i el brogit discorde de les campanes. I l'aire i la remor ens encomanaven la febre del dia, una febre que tenia el seu focus a la Plaça de Sant Pere i que en cercles concèntrics cada vegada més vastos s'estenia pels Bergos, travessava el riu, s'enfilava pels turons i envaïa tota la cristiandat.

Exaltat per aquella febre vaig arriscar-me a introduir en la meua conversa amb el Pare X, de la Companyia de Jesús (permeteu que respecti l'incògnit) un element pertorbador, un element polèmic...

L'ESGLÉSIA, L'ESTAT I EL PRÍNCIP

—Sabeu, vaig dir, quina imatge m'ha ullprès suara en passar per la Porta Pia? M'ha semblat que per on havia entrat el primer rei d'Itàlia entrava avui amb un pontifical seguit el papa Pius XI, hereu dels Borgia i dels Rovere, legítim senyor de Roma, saludat per les aclamacions d'una multitud exaltada de fidels... I la impressió ha estat tan viva que m'he tingut de dominar per tal de no pronunciar, amb una intenció menys pura, aquelles mateixes paraules que Sant Pere va dir fa vint segles: *Quo vadis, Domine?*

Un somriure d'home que es resigna apuntà en els llavis del meu reverent amic. Probablement esperava des de feia estona la meua petita agressió. La seva aguda penetració i la seva cultura li havien permès d'endevinar, sense cap dubte, l'heterodòxia del meu pensament i la seva experiència devia recordar-li que entre un jesuïta i un lliurepensador la temptació de provocar el contacte espurnejant de dues espiritualitats antagoniques és, gairebé, impossible d'esquivar.

—Les hipòtesis—digué amb un últim esforç evasiu—que hom pot fer arran dels acords de Laterà són infinites. De la mateixa manera podieu dir que havieu vist entrar com que havieu vist sortir el Papa per la Porta Pia. Això depèn de la intenció amb què un hom hi alludeix...

—Oh! mon reverent amic! aquestes al·lusions són més aviat filles d'una expansió que d'un càlcul. La intenció no hi era, però si em deixeu espleiar, ella mateixa s'obrirà camí... Des de 1870 el Papa era el primer de tots els desposseïts. Reclòs en el Vaticà, exiliat voluntari de la Ciutat Eterna, vivint, com qui diu, a les portes de Roma i dormint simbòlicament en un jaç de palla, el Papa ho era de tots els desposseïts i desheretats. Aquesta actitud enriquia la tiara amb un reflex, pallid i voleu, de la corona d'espines i semblava que com en el segle VII que conegué la humilitat cristiana, que Santa Agnese evoca, l'Església catòlica era l'aliada natural de la *sancta plebs Dei*. Ara el Papa és dins Roma. Santa Agnese ens sembla una antigalla i el Pastor estima més el llop que les ovelles. No creieu que l'Església era més a prop de Jesucrist aleshores que ara?

El somriure del meu amic esdevingué més benèvol.

—Vet aci—digué—la vella mania anticlerical de veure una oposició entre Jesucrist i l'Església, entre l'Església primitiva i la contemporània. El retret que a propòsit dels acords de Laterà féu ara a l'Església, quantes vegades no li ha estat fet en els temps que, segons vós, el Sant Pare dormia simbòlicament a la palla!

—I això no provaria justament que l'Església ha seguit una trajectòria que l'ha separada cada vegada més de Jesús?

—Això significa—replicà vivament el jesuïta—que l'Església segueix sempre l'orientació que Jesucrist li assenyalà. *Mon regne no és d'aquest món*, digué Jesús, però enlloc no trobareu que, en renunciar-hi triés per hereus els exegetes malversadors de l'esperit religiós. El dipòsit fou confiat a l'Església i al seu cap *visible*, pareu esment. Doncs bé, mon car, l'evolució que vós critiqueu no ha estat altra que la que calia per afirmar aquest caràcter que Jesucrist donà als papes de caps visibles de l'Església i que naturalment implica la sobirania o almenys la possessió dels atributs de la sobirania. En aquest aspecte, S. S. Pius XI s'ha acontentat amb l'indispensable.

—Potser sí, però remarqueu un fet. Pius IX amb els seus anatemes a l'Itàlia liberal, el *Syllabus* i les seves butlles, prestà un servei a la reacció. Ara Pius XI, en reconciliar-se amb la Itàlia feixista, ha prestat un altre servei a la reacció. A més a més aquest cop potser ha hipotecat la independència i ha inaugurat un període de lluites i dificultats per a l'Església...

—Quant a la independència, podeu estar ben tranquil. L'Església esquivarà la feble i transitòria coacció de l'Estat feixista amb més facilitat i més avantatges que el perill lombard i bizantí, que la protecció interessada dels reis frances, que la infeudació al Sacre Imperi i que les pretensions d'alguns reis més papistes que el Papa... La posició de l'Església poques vegades ha estat millor. La seva actitud provoca una competència saludable entre els Estats catòlics i fins la França republicana i laica tracta gentilmente de congraciar-se amb el Papat. Lluites i dificultats, dieu? Probablement, però aquestes lluites i dificultats demostraran que el Papa ha guanyat en llibertat i independència... Abans era esclau de la seva actitud negativa, de la seva presó voluntària. Ara té obertes al seu davant dues perspectives immenses.

—La primera, si us plau?

—La primera és la que en podríem dir perspectiva internacionalista. Imagineu que a mesura que el règim polític actual davalla, el Papat accentua el seu caràcter de poder independent i porta més cardenals estrangers al Cónclave. Podrà aleshores l'Estat en moments difícils enemistar-se amb els catòlics? Imagineu encara que en hora oportuna, que l'Església sempre sap triar, el Papat comença a decantar-se vers el democratism catòlic estil dom Sturzo i vers el socialisme cristià estil Lleó XIII. Quin magnífic aliat per a les oposicions! Aquestes hauran de comptar-hi i quan Itàlia recobri la seva normalitat política l'Església, amb un prestigi internacional incomparable, actuarà dins Roma de veritable potència espiritual amb una llibertat de moviments molt superior a la d'abans.

—I si el règim actual es consolida?

—Aleshores s'imposarà una direcció diferent. És la segona perspectiva, la *nacionalista*. Hom ha dit amb raó que l'acord de Laterà equival a una divisió de poders entre el Papa i Mussolini. A l'Estat feixista el poder temporal, a l'Església l'espiritual, però ja sabeu que aquest últim acaba sempre per influir i dominar el primer. A més l'Estat—concessió enorme—s'ha compromès a formar les joves generacions italianes d'acord amb l'esperit de l'Església. Aquesta divisió ha estat aclamada pel poble de Roma. No heu sentit els crits? *Evviva il Papa! Evviva il Duce!* Els cardenals tindran cada cor dins el Senat una representació més escollida i més extensa i el règim evolucionarà naturalment vers una potent teocràcia que resplendirà com un exemple a imitar per tots els pobles catòlics. La Itàlia de Mazzini haurà esdevingut aproximativament l'Itàlia de Gioberti.

—I en aquesta divisió de poders entre el Duce i el Papa, entre l'Estat feixista i l'Església, què reserveu—vaig preguntar mirant vers el Quirinal—al Príncep?

—El Príncep — repetí distret el meu amic—. Quin Príncep...?

JOAN ORS

Roma, març.

VARON DANDY

CREMA D'AFAITAR

Es rápida i li permet sortir ben afeitad cada dia amb comoditat i higiene.

Produeix una agradable sensació després d'afaitar-se.

L'afaitar-se a diari caracteritza al home modern.

PERFUMERIA PARERA
BADALONA

CALZADOS
MINERVA

Sociedad Anónima

Via
Laietana, 30

LES LLETRES

EL LLEÓ ERMITÀ

Conte inèdit de Rossend LLATES

Per allà la Senegàmbia, l'any 18**, un lleó devorava, entre els herbatges de la selva, un pobre missioner que s'havia proposat, sense dubte, de regenerar les ànimes, negres fins aleshores com llurs cossos, dels pobladors d'aquelles verges contrades, o de rebre la palma del martiri de llurs mans. Però encara no havia tingut temps d'edificar ni una ànima, quan va veure's, ben a contracor seu, destruït per una fera. I amb la destrucció de la part corporal, va arribar la lliberació de la part anímica, que a hores d'ara deu cantar entre els benavirats del cel.

A propòsit d'això se m'acut preguntar-me si aquella mort tan esgarriosa, tot esbocinat per les ungles, tot mastegat pels queixals d'un lleó; aquella mort que trobava en emprendre una tasca apostòlica, podia situar o no Fra Maurici—així s'anomenava—dintre les llistes del martirologi. Qüestió interessant, però ericada de dubtes! La vorejarem i passarem de llarg, perquè ens podria dur massa lluny.

Pel que fa al lleó, cal confessar que des de tres setmanes, gairebé no havia tastat res calent. Això pot, en certa manera, servir-li d'excusa. Evidentment, va tenir un gran gust en menjar una mena de carn que no havia pres mai, ni tenia idea que existís: carn de blanc. Així és que, en acabant d'escurar l'últim os del sant baró va jeure, i còmodament feia la sesta amb el nas ple de ronc i el cor de bonhomia. I de tot plegat no en sentia cap pes a la consciència. Més va patir d'esperit Adam per haver mossegat una poma que el nostre lleó per haver engolit tot un frare sencer. Es que les bèsties tenen la innocència més sòlida que els homes. Com que no malpensin, no pequen. Perquè un crim, segons la llei de la creació, per esgarriós que sigui, no és cosa de gaire res si no va acompanyar de la malícia.

Mentre el lleó dormia, s'anava operant un miracle moral en el dins de la seva ànima.

Perquè (tanta era la fam de la bèstia), no s'havia limitat a devorar la carn del missioner, sinó que fins i tot havia engolit els sants hàbits amb el seu contingut. Aquest era: un trempaplomes, unes medalles, uns rosaris de pinyol, un cabdell de fil amb una agulla, una botelleta de iode, quatre rosegons de pa, un mocador de cotó molt bast, i, finalment, el brevari.

Fixeu-vos-hi bé: el lleó s'havia menjat el brevari. Un brevari, com tots, relligat amb una pell negra, amb el llong de rètols daurats i una fulla fina amb lletra atapeïda i cantells rojos. Tot plegat, amarat i herpètic de suor.

Ara bé; aquest brevari, dintre de l'estómac del lleó, va pair-se. I, no sé per quins camins inusitats—això els savis ho explicaran millor que jo—, va arribar quintaessenciat al cervell de la fera. La destil·lació era lenta i treballosa. Mentrestant el lleó anava dormint la sesta. La gràcia operava sordament, llimant l'aspror natural de la bèstia felina. Pot dir-se que, al cap de dues hores, estava amansida i convertida del tot.

En aquestes va despertar-se, i ja va veure el món d'un altre color. Va veure'l a tall d'un jove poeta franciscà qualsevulla i de qualsevol banda del món. Aquelles herbetes, aquells brins verds eren germans seus! Va mirar al cel. El germà sol lluia amb un esclat tropical i generosament, pròdigament, escampava la vida arreu arreu, com un doll de vi daurat. La boscúria s'emplenava de crits tendres o estridents. El fregadís de passes era sedós i discret. El lleó sentia uns regalims de mel que li dibuixaven perfils i gruixos de picat per la superfície del cor. Com el primer patriarca, Adam, va sentir-se sobtat d'una immensa vergonya i d'una compunció indescriptible davant de l'espectacle de la seva vida passada i present, i va concebre uns vers i grans desitjos d'esmena per a la futura.

Dos dies i dues nits, segons conta la història, va estar-se el pobre lleó sobreprés d'aquella crisi moral, sense bellugar peu ni urpa; després, en un moviment final va alçar-se de quatre potes i va decidir-se a caminar vers els seus germans antílops, que tants i tants n'havia devorat, i fer un acte d'humilitat davant seu que el redimís o que, almenys, comencés a redimir-lo.

Vora del riu va trobar una ramada d'antílops gegants que s'abeuraven. El cor del lleó va fer un bot. No diré que no tingués mitges ganes de saltar-los-hi damunt. Els tenia a tocar. Però, un cop vençut els mals instints, va sortir a la clariana que feia el bosc i va intentar de murmurar: "Germans!"

Però va sortir de la seva gola un bramul espantós. Els antílops encara fugen.

Això va servir a l'infortunat lleó per a lliurar-se a les més amargues reflexions. "Es a dir—exclamava interiorment—que no n'hi ha prou que un vulgui ser caritatiu; cal que els altres te'n deixin ser. Quin món, Déu meu! Com m'ho faré per a exercitar la virtut si no em donen manera de fer-ho?" Va intentar repetides voltes de parlar amb les seves víctimes; però sempre amb el resultat deplorable que acabem de relatar.

Llavors va intentar de comunicar la seva conversió per mitjà de la paraula escrita. Anava com els pastors de Teòcrit esculpint les escorces dels arbres. A cadascuna hi posava una mena de proclamació que feia com és ara: "A totes les bèsties del bosc, jo D. Lleó de la Selva, salut. Heu de saber, caríssims germans meus, que, sense cap mena

de dubte per un alt voler, m'ha vingut un gran penediment pels meus pecats. Sí, germans, he viscut de la vostra mort—cadàver, la meua ànima, que vivia de cadàvers—; però, ara, criminal com sóc i el més pecador que hi hagi entre els pecadors, goso no gens menys demanar-vos l'ajut per tal que em tregueu d'aquest toll del pecat, permetent-me que faci davant vostre aquells actes d'humilitat, paciència i germanor que serveixin per a aconseguir la remissió de les meves culpes passades.

"Demà passat, dia *** si Déu vol em trobareu al gual que hi ha prop del bosc de palmeres. Veniu-hi tots i tingueu la bondat de voler que us besí els peus i rebí els vostres caríssims impropis que afinaran el metall de la meua ànima dintre la pira del sacrifici. Així sia!"

Ningú no va dubtar que es tractava d'una estratagema del rei de la selva per a fer una gran crosplida de súbdits. I, naturalment, no van acudir a la cita. Els més desvergonyits van permetre's la llibertat d'estampar algun epigrama insultant al costat de les inscripcions fetes per les ungles del lleó.

Aquest va anar com a boig força dies, d'ací d'allà. Grans treballs va passar per no fer una immensa degollada d'aquells pocapenes malfiats. A l'últim, però, va assenar-se. I deia entre ell:

"Com és incapaç d'entendre cap cosa noble ni gran la gent esporuguida! Almenys els lleons, per salvatges que siguem, som capaços de comprendre les coses nobles. La fera és noble. Però aquells que sempre quan van pel món miren més endarrera que endavant no tenen redempció possible."

I, finalment, es decidí a conrear la virtut a soles: "Ben mirat—afegia—la virtut solitària és la més pura de totes. No té allò teatral ni vanitós que caracteritza les fetes dels hipòcrites. Té; ara m'adono que és un pecat el que jo volia fer quan tenia ganes d'humiliar-me davant de les bèsties de la selva. En realitat, només m'interessava que ells s'admirassin de la meua gran virtut."

Durant la seva vida ermitana, un dia va veure un cabridet d'antílop que havia pres mal. Va pendre'l amb la boca i el pobre anyell va esvanir-se de la por. Però el que és el lleó, impàvid, el va dur a la vora del jac on residia la família del ferit. I se'n va anar. Cridant, cridant, el fill, van acudir el pare, la mare i els germans i van trobar a qui ja donaven per mort.

La gesta va escampar-se, i molts començaren a convèncer-se que el lleó s'havia convertit sincerament. Però d'altres, els més, sostenien que es tractava d'un murri que, com que s'havia fet vell, perduda la força havia de recórrer a l'astúcia.

El lleó no es preocupava d'aquestes xerrameques i deixava dir. D'ençà que no tastava carn es sentia més lleuger de cor i més pacífic.

Pel que fa referència a la part corporal, el nou règim li havia obert una gana saniosa. Feia tres àpats cada dia i a cadascun netejava un prat sencer. Deixava l'herba rossegada tan arran que semblava com si no n'hi hagués crescut mai.

Això va durar dos anys i va ser el tema de les converses de tot el bestiar d'aquella part de l'Àfrica.

Però, per damunt de l'admiració que provocaven les virtuts de la fera creixia un sentiment de malestar. En efecte, com més anava més s'anaven esgotant les pastures. El lleó se les menjava totes. I una fam amenaçava causar una gran mortaldat a la selva.

Llavors va reunir-se una assemblea i van parlar diversos oradors. Va adoptar-se per unanimitat la idea d'adreçar-se al lleó demanant-li clemència. I va determinar-se així mateix que un emissari aniria a dur la nova al virtuós felí.

L'enviat era un hipopòtam prou forçarrut per no haver-se d'espantar massa amb les proximitats del terrible ermità.

Entre el lleó i l'hipopòtam va esdevenir aquesta conversa vora d'una font.

Lleó.—Bon dia, germà hipopòtam.

Hip.—Don Lleó, se'l saluda.

Lleó.—No em digui's Don. Sóc un miserable pecador. M'hauries de trepitjar la testa, germà hipopòtam.

Hip.—Us voleu riure de mi; teniu, amb tot i les vostres virtuts, el dentat massa fort.

Lleó.—Déu me l'ha dat per tal que tingués més de mèrit la meua continència.

Hip.—Això em porta allà on anava. Sabeu,

D. Lleó, que ens hem aplegat totes les bèsties d'aquests voltants i després de molt deliberar hem acordat enviar-vos a dir per mitjà meu, enc que indigne de tan alta honor, dir-vos, dic, que per caritat torneu a devorar-nos com feieu abans i sempre havien fet els vostres pares i avis de temps immemorials.

Vós ho veureu clar pel que us diré. Quan ens menjàveu, els nostres estadístics havien calculat que no passàveu de consumir un mig per mil de la nostra població. Però el que és ara, amb l'exercici de les vostres virtuts, què passa? Doncs, que no ens deixeu un bri d'herba per un remei. I, pels dies que correm, ja s'ha mort la meitat de la nostra gent entre els turments de la gana. L'altra meitat, llavors, m'ha diputat a mi per què us pregui amb vivíssim interès que vulgueu compadir-vos de nosaltres. Creieu-me, D. Lleó, creieu-me. Déu que fa les coses ben fetes, us ha donat aquestes urpes i aquesta gola perquè les féssiu servir. Devorant és com doneu glòria a Déu Nostre Senyor. He dit.

El lleó va restar aclaparat; l'hipopòtam va aprofitar l'ocasió per a retirar-se.

La pobra fera va anar a meditar per les vores del riu, tot just va sortir del seu ensopegament melancòlic. Allí va trobar un cocodril que reposava tot allargassat i semblava gaudir d'una pau sense cap ombra d'inquietud. I el lleó va dir-li:

—Germà, sembla que tu ets felí.

—Sí—va respondre el cocodril—, què vols que em falti? Visc content amb la dona i els fills, i no em falta el menjar; l'altre dia vaig caçar un home que almenys pesava cent carnisseres. No sempre es fan sorts així; però per aquests barris mai no fa falta la caça.

—Però, germà—va prosseguir el lleó—, no et repugna això de vessar la sang dels altres germans teus?

—Cóm, germans?—va ser-li respost—no veig que se m'assemblin gots.

—Déu ens ha fet tots germans.

—Déu m'ha donat bones dents i bona gana i els ha fet a ells tendres i badoes; jo no vull saber més; no vull cometre aquesta impietat. Potser hi perdria la gana.

—T'envejo!—va dir el lleó.

—A més—va respondre el cocodril—, la germanor ben entesa vol que ells es resignin a ser menjats, per germanor. Perquè no mori de fam. No em venen de gust les herbotes.

—Tu ets felí i pur dintre la teva innocència. En canvi, jo, pertot on em giro i faci el que faci, no cometo més que pecats. Tant per tant més val anar tip, i, si vols que et sigui franc, t'haig de confessar que mai no m'havien acabat de fer el pes les herbes cruës.

Fosquejava; el lleó va tornar a ficar-se per la selva; rellicava entre els herbatges i sentia una mena de pessigolleig a la pell. Tot d'una va sentir un fresseig i va aclotar-se. La remor s'anava acostant, acostant. El lleó sentia el seu cor que li botava alegrement. De sobte, va fer un salt, i va ensorrar les urpes al clatell de la víctima. Aquesta es debatia i gemegava. Se sentia una olor tèbia de sang; a poc a poc s'apagava la lluita, i entre les barres del lleó cruïxia l'ossamenta i s'esfilagarsava la carn.

Després d'haver sopat de gust, com feia uns tres anys que no l'havia passat, ben tip va posar-se a dormir amb una voluptat immensa.

L'endemà va llevar-se amb una punta de remordiment. Però, fet i fet, estava millor així que fent penitència.

Pel forat del pany

Una excursió per tornar a casa

Sagarra ha estat una víctima—il·lustre víctima—de la tradicional suspensió del trànsit rodat dijous i divendres sant.

La nit del dijous—més ben dit, la matinalada del divendres—Sagarra, a l'hora de tornar a casa, es va trobar sense ni un taxi. Esperar el primer tren de Sarrià, era esperar massa. El poeta prengué una decisió heroica, d'aquelles que només es poden pendre un cop a l'any, i encara: anar a peu. I, tal pensat, tal fet, emprengué una llarga excursió a peu, allargada encara pel gust d'anar Diagonal enllà, fins a l'ex-poble independent de Sarrià, on Sagarra està domiciliat.

Això, però, no autoritza ningú a tractar-lo de poeta pedestre.

TRENCATS

Tingueu sempre present que els millors aparells del món per a la curació de tota mena d'hèrnies, són els de la CASA TORRENT, sense traves ni tirants molestos de cap classe! no molesten ni abulten, amollant-se con un guant. Homes, dones i nens han d'usar-los. En bé de la vostra salut, no heu de comprar mai braçguers ni embentatges de cap classe sense veure abans aquesta casa, n.º 13, carrer de la Unió, n.º 13, casa Torrent, Barcelona. — Molt de compte a no equivocar-se de casa.

Nota important. — Els lectors de MIRADOR que presentin aquest anunci seran atesos amb preferència pel que es refereix a condicions.

El prestatge de MIRADOR

JOAN MARÍN BALMAS: *De París a Barcelona passant per Honolulu*. — Segons l'última moda, la literatura de viatges és «documentaire». Parlem, és clar, de la moda francesa, la més seguida a Barcelona. Doncs bé, més val que sigui documental que no pas literatúra. Volem dir que el senyor que viatja no té l'obligació de fer literatura, ans bé l'obligació de no fer-ne. O sigui explicar el que ha vist, sense transcendentallitzar. Ens explicarem, breument i malament. En literatures més completes i formades que la nostra, el senyor que viatja pot, si vol, fer una ressenya del viatge, ben objectiva, i es guarda de fer literatura. En canvi, en literatures primàries, no es guarda de fer literatura i aquí, precisament, s'escau el trencacoll.

El nostre amic Marín, però, la majoria de vegades es guarda com d'escaldar-se de tenir abrandaments lírics, i potser no sap el que hi guanya. És inevitable que hom sospiti, en la descripció d'un país per un literat, tot el que de deformació artística, de transposició, un professional pugui aportar-hi. Però, en el cas d'un literat professional, l'art ho salva—i per l'art li són perdonades les inexactituds. En canvi, un no professional es ceneix al que ha vist, simplement.

En Marín no és cap professional, i sort en té. Només li interessa explicar el que ha vist, i com que ho explica naturalment, amb tot menor per regla general, el seu llibre té interès. És clar que l'entusiasme el transporta, de vegades, però l'artífici literari n'és gairebé absent. Com fa notar Valls Taberner en el seu notable pròleg, el llibre és un dietari del viatge, o un epistolari explicat-lo, al qual s'ha suprimit aquesta forma per dar-li'n una altra de més unitària.

Ací, la majoria de casos, tret potser dels llibres d'En Pla, la literatura de viatges ha estat obra d'aficionats. Més val així, quan els aficionats no tenen pretensions.

La volta al món a bord del «Bengenland» és un creuer de luxe, com en general són d'un cert luxe els viatges llargs. Potser un altre qualsevol ens hauria donat la relació del seu viatge en un llibre vulgar a més no poder. Joan Marín, gran senyor, ha coronat el seu viatge amb un llibre tan luxós com el creuer, ben presentat, amb nombrosos gravats, ben relligat, dignament—pel que fa a la tècnica—presentat. Si més no, això és un exemple més.

FRANCESC CAMBÓ: *La valoració de la peseta* (Biblioteca d'estudis econòmics, socials i polítics, vol. I. Llibreria Catalònia). — Ens declarem, de bell antuvi, absolutament incompetents per parlar d'aquest llibre. En donem compte com a receptors de les novetats bibliogràfiques, tot esperant confiadament que algú, assabentat de les qüestions monetàries, financeres, etc., en parli amb la preparació que cal i que nosaltres ens sentim incapaços d'improvisar en tres dies.

En donem nota, doncs, i només, com a aficionats a tècnics del llibre, ens adonem que aquest llibre d'En Cambó no porta index.

J. C. i R.

Llampecs analfabets

Copiem d'El Llamp, de Gandesa:

«Esclavitud» o «Pare i fill»

«No volem tractar, ací, de cap cas familiar d'esclavitud. Ni el pare fa esclau el seu fill, ni el fill porta intents de fer del pare un objecte d'esclavatge, ans al contrari, tots dos en franca i amorosa companyia, han entrat al camp de la novel·la i han motivat que hom parlés d'ells com ells volien i tal com es mereixien.

»Joan Povill i Adserà, abrandat poeta i dramaturg, va parir una altra filla, aquesta vegada no era una obra de versos ni teatral; era una novel·la. D'aquesta mena de filles és la primera que ha concebut. Nosaltres que la coneixíem, li asseguràrem que fóra ben rebuda, i no ens en penedim.

»Però el jove literat sentí com una mena de vergonya de presentar la criatura sense haver-la batejada, i no la podria batejar sense un padrí i ell no tenia pare. Tot tremolant d'emoció amb el fill a la butxaca se'l trobava ací i allà que cercava un bon home qui volgués fer-li la caritat de batejar aquella criatura—aquella novel·la—, fins que topà amb un cor generós qui encisat d'aquella obra i del seu creador, volgué donar el goig, el doble goig, a Joan Povill d'haver trobat un pare per a ell i un padrí per a la criatura. Aquest fou Ambrosi Carrion, l'excel·lent dramaturg i poeta que no coneix sinó a través d'alguna de les seves obres, però que admiro i al qual em sento endut per uns afectes de gratitud per haver cantat en uns versos seus, magnífics, la meua terra: el Priorat.

»Carrion prengué per la mà al seu fill Povill, i amb la novel·la batejada, sortiren plegats. Donava gust de veure'ls. Tant, que un entremaliat caricaturista els va retratar i tot.

»El pare, amb aquell sobreiximent de joia d'un pare satisfet de les coses del seu fill, lloava justament i potser una mica més les qualitats del seu fill creador i de la seva oritura, i aquesta anava de mà en mà i rebia les magarrufes i els elogis de tothom.»

Copiem, encara, d'El Llamp, de Gandesa:

«Actes culturals. — Organitzats per totes les forces vives de la localitat, amb representació de totes les societats, els dies 6 i 7 d'abril tindran lloc al Teatre-Cine Gandesa els actes culturals a honor de l'eximí poeta de la Terra-Alta, nostre dilecte company, En Joan Povill Adserà, qui, del modo tan excel·lent com ho fa, el primer dia, a les nou i mitja del vespre, donarà una interessantíssima conferència, versant sobre el tema: *El desenvolupament espiritual de la Terra-Alta*.

»L'endemà, diumenge dia 7, a les onze del dematí, el mateix llorejat poeta, orgull de nostra comarca, donarà una no menys interessant audició poètica de les més belles composicions filles de llur (sic) geni.

»No cal dir, que l'espectació que hi ha és gran per a oir l'autoritzada paraula del pulcre escriptor i els bells cants del gran poeta.»

Assegurariem que En Povill no és l'autor d'aquestes línies, però volem fer constar que Joan Povill és una mena de director espiritual d'El Llamp, de Gandesa. Sembla mentida que en aquest país encara puguin escriure els analfabets.

L'èxit de la temporada

La Parranda

ha estat impressionat pel seu gran creador

Marcos Redondo

en discs

Odeon

I E L T E A T R E

LES ESTRENES

TEATRE NOVELTATS

Baliga Balaga and Co.

Comèdia en quatre actes de Francesc Preses

Es l'obra més important que s'ha fet aquest any a Novetats, i no diem a Barcelona perquè no hem vist totes les obres estrenades a Romea. Aquesta afirmació és tan atrevida i rodona com vulgueu, però la sostindríem amb una sèrie d'articles si fos necessari i possible.

Escrivim abans de publicar-se cap crítica i probablement la nostra opinió serà divergent. No ignorem que l'obra no va plaure a alguns autors i a alguns crítics i que no ha convençut a la majoria, o potser a cap, dels comedians que l'han representada. El públic no la va rebre gaire bé el dia de l'estrena: alguns espectadors, una dotzena, es varen atrevir a xiular-la i varen aconseguir que la sala acollís l'obra amb escepticisme. Nosaltres la vam veure el diumenge a la tarda: no va haver-hi cap demostració d'hostilitat, però el públic no va demanar la presència de l'autor, i és realment curiós i tristament significatiu que el públic no tin-

FRANCESC PRESES

gui la curiositat de conèixer un autor nou que presenta una obra tan nova. El contrast entre l'efecte que produïa la nit de l'estrena i el respecte amb què fou rebuda diumenge a la tarda fa pensar que el dia de l'estrena devia haver-hi al teatre una minoria amb pretensions, una minoria de la qual asseguràvem que el dia del plebiscit de MIRADOR va votar a favor de l'obra més confusional entre totes les que li havien estat ofertes. Diem això per a fer constar que probablement els autors i crítics l'opinió dels quals coneixem ha coincidit aquest cop amb l'opinió de la minoria més pedant que acut als nostres teatres, la minoria que més els menysprea.

Parlem clar i sense precaucions i a risc de comprometre'ns, però ens hi dona dret el fet que no coneguem ni l'autor, ni l'empresari. I abans de continuar aquest article volem felicitar el senyor Canals per haver tingut l'audàcia de presentar una obra que topa amb tota la tradició del nostre teatre. És evident que un empresari s'enamora només de les obres que en opinió d'ell poden proporcionar-li un èxit, però en aquest cas és diu que l'opinió del senyor Canals lluitava gairebé contra tothom, fet que demostra que sovint el senyor Canals es desdobra i que l'artista és més fort que l'empresari.

L'obra no ha plagut perquè és un super-Montero, un super-Roure i un super-Mànua. En aquestes mateixes pàgines En Roure va confessar que distingí perfectament que el que fa no és el que voldria fer, i va dir amb bastanta franquesa que dona peix al públic. Aquest esforç fet per aquests tres autors per arribar al públic ha corromput els espectadors. I ara, en el cas de Baliga Balaga el públic haurà cregut segurament que aquesta obra és un *Milionari del Putxet* aigualit, o adequat a Novetats.

Baliga Balaga and Co. és una comèdia escrita amb tota la bona fe literària del món. El localisme hi és just i sense explotar el tipisme, la trama és molt enginyosa i el llenguatge és exacte i correcte.

L'argument és una magnífica facècia. Un autor trampista hauria tret més partit de l'element amorós. En Preses ha preferit apuntar només que Baliga Balaga, en aquesta com en les altres qüestions, és un eixelebrat, un home que viu al dia i resol de cara a les circumstàncies del moment els problemes més greus. Potser el teatre exigeix més perspectiva, més trama.

Els personatges de Baliga Balaga són els més notables que han pujat a l'escena de Novetats durant aquesta temporada. Les figures centrals són de carn i ossos i el Mil-homes — que la senyoreta Jofre representa molt graciosament — dona a l'obra un regust de farsa no pas inversemblant. A Barcelona, i a tot arreu, hi ha personatges com el Baliga Balaga, homes fantàstics que podem veure demà a la presó o elevats a la categoria de personalitats. Al voltant d'aquesta mena d'homes i lligats a la seva sort hi viuen els Siqueda, passant èpoques de misèria i d'esplendor. Les figures d'En Ribot i d'En Gallardo encarnen perfectament dues menes de tipus molt barcelonins, gent que ha de traficar en futbol perquè és incapaç de tenir cabòries superiors i més vidents.

El llenguatge és natural i sense trucs. En cap moment els personatges diuen frases que puguin provocar una rialla imbecil per part del públic. El lector haurà observat que sovint el públic dels nostres teatres riu una frase que no justifica ni el somriure. És evident que en la majoria dels casos el riure imbecil és conscientment provocat pels autors que coneixen bé el seu públic. Davant d'aquests resultats se us remou l'instint de protesta i la necessitat de dir: «Quines coses riuen! Quin públic més estúpid!» En aquesta obra l'espectador no té ocasió de riure frases sense sentit ni solta. I no obstant riu molt. En aquesta obra les frases són justes i sense mecanismes-sorpresa, i, com que el diàleg és molt teatral, és la força del contrast el que arrenca la rialla, la vivacitat del personatge i de les

coses que porta a dins. Si aquestes qualitats no són un distintiu de bon gust literari, que ens diguin en què consisteix el teatre de bona llei.

L'obra té el dring de teatre francès, i en certs moments diríeu que llegiu Courteline. Cal dir que l'obra és superior al públic? Indubtablement. Un amic nostre recorda que a Barcelona s'ha fet la prova de traduir bé al català obres franceses d'èxit, obres del tipus Courteline, i malgrat ésser ben posades han fracassat. A què podem atribuir aquests resultats? Als actors que no estan bregats en aquesta mena de literatura, ni a la justesa de dicció que barreja amb l'ampuositat dels personatges són les característiques del teatre francès? Al públic, que està acostumat a altra mena de menjars?

Per què no ha tingut més èxit l'obra d'En Preses? Probablement la perjudiquen les mutacions d'escena, el canvi massa freqüent de les circumstàncies de lloc i temps. És inútil que el teatre pretengui igualar el cinema refent-se d'unes quantes decoracions. En l'obra d'En Preses els canvis d'escena només aconseguïen destarotar el públic i desdibuixar l'obra. Segurament l'obra — i això no passa d'ésser una opinió — cabria en actes normals, reforma que implica refer-la de cap i de nou, feina que ens donaria una comèdia definitiva. I posat a reconstruir, l'autor podria explicar més certes situacions afegint-hi text, potser quinze minuts més de comèdia. L'argument i els personatges d'aquesta obra mereixen aquesta reforma.

I tot dient això no volem descarregar l'afirmació que fèiem al començament: Baliga Balaga and Co. és l'obra més important que s'ha fet aquesta temporada, l'obra de més imaginació i fantasia, l'obra més moderna i de més malícia.

MANUEL BRUNET

TEATRE ROMEA

El procés de Mary Dugan

Com a obra de teatre, comercial, si es vol, *El procés de Mary Dugan*, del nord-americà Bayard Veiller, estrenada el passat dissabte a Romea, és una cosa perfecta, d'una traça sorprenent. Les seves nombroses qualitats, apreciades no solament des del punt de vista del públic, sinó adhuc d'una crítica poc amiga de concessions, pesen molt més que les objeccions fetes pels qui davant un escenari no saben situar-se.

Es cert que es tracta, en el fons, d'un melodrama — rejoinit i modernitzat —, i res més que d'un melodrama; que és una obra de truc, d'habilitat; que el seu interès és folletínes. Però, és que en assistir a *El procés de Mary Dugan* creiem anar a veure una comèdia de caràcters, o de fantasia? És que, després de nos ja de la gran massa simplista del públic, que cerca, i ho assolix, interessar-se i emocionar-se, no esperem, precisament, admirar aqueixa habilitat i seguir l'autor en el camí que va obrint-se, tan precis i tan directe, per a desvetllar constantment, fins el moment darrer, aqueix interès? En *El procés de Mary Dugan*, conèixer l'argument no fa perdre ni un minut d'atenció; esperona, ans al contrari, el desig de descobrir com aquell es desenrotllarà. Per al crític, això pot oferir tanta curiositat com per al públic el folletó que viuen els personatges.

Moltes obres dites modernes i bombejades com a tals, no tenen més, ben despullades, que el truc o la traça. Si a la senyora Beudet li preneu el revòlver dels dits, la comèdia es desfà com un bolado. Pirandello, que en algunes obres seves procedeix, com Bayard Veiller a *El procés de Mary Dugan*, a desplegar l'obra a l'inrevés, arrencant del fi per arribar a les causes, no aconseguí recobrir d'emoció la seva habilitat; resta sempre fred i eixut. No encerta, tampoc, a crear una atmosfera, aqueixa atmosfera que, gràcies a una «mise en scène» apropiada, feia triomfar ahir *Maya* com avui *El procés de Mary Dugan*.

La companyia del Romea interpreta bé, en conjunt, aquesta obra, traduïda curosament al català per Aníols Nadal i Domènec Juncadella. La senyora Vila i Guart i la senyoreta Maria Lluisa Rodríguez i els senyors Davi i Cabré hi estan encertats. El senyor Nolla s'hi comporta com un actoràs, però es deixa endur massa per la vehemència. La senyora Fremont s'hi arrepenja com si digués unes escenes de l'Iglésias.

L'escena, bastant cuidada, però els preliminars dels començaments de les sessions, fets a plena llum a l'escenari i fosca la sala, demostren que el senyor Davi no ha comprès encara la manera de fer desaparèixer la ficció.

J.

TEATRE ESPANYOL

Una altra obra d'Alfons Roure

El dissabte de Glòria al Teatre Espanyol va estrenar-se *La púbia de l'hostal*, comèdia d'Alfons Roure.

L'obra va tenir un èxit franc. En aquesta nova producció l'autor ha intentat resuscitar la Barcelona del segle XVIII, feina evidentment menys fàcil que portar a les taules la Barcelona actual. El Cagliostro que surt en aquesta obra nova d'En Roure era segurament un personatge un xic més complicat que el que ens presenta l'autor de *La Florista de la Rambla*.

En Roure ha fet un excel·lent intent per a interessar el públic de l'Espanyol amb una obra un xic més complicada que altres de les seves, però en certs moments semblava que l'obra es desfogava o que el públic la seguia difícilment.

La temptativa de furgar en la Barcelona del segle XVIII i de situar el Cagliostro en aquest ambient indica que En Roure cerca adalater tots els temes barcelonins possibles. Probablement En Roure no ha esgotat encara els aspectes de la Barcelona actual. Però el fet que acudí a la Barcelona històrica demostra que En Roure s'ha convençut que els temes locals plauen al públic.

Uns passatempis a base de l'estadística

Les matemàtiques aplicades a la literatura, com a factor crític, ofereixen un camp amplíssim de possibilitats i de suggestions. Així ho hem vist, després de fer unes quantes excursions de caràcter aritmètic amunt i avall de les columnes de números del quadro general de l'escrutini del «Premi MIRADOR».

A continuació, tenim l'honor d'oferir als nostres lectors uns quants dels resultats que ens han proporcionat les nostres vel·leitats estadístiques. No voldríem pas que hom hi donés una gran importància. No. Déu nos en guard de sentar un precedent de crítica tan desmoralitzador!

Les 21 obres presentades a votació foren estrenades: 9 al Novetats, 8 al Romea i 4 a l'Espanyol.

Si analitzem el nombre de vots que es recolliren a cada teatre i la xifra de votació obtinguda pel total de les obres estrenades en el mateix teatre, trobarem que:

Al Novetats votaren 1.333 espectadors, i les obres estrenades en aquell teatre obtingueren 1.505 vots.

A l'Espanyol: 1.092 votants i 917 vots.

Al Romea: 847 votants i 807 vots.

Com es pot veure, les obres estrenades a Novetats són les úniques que han tingut un nombre de sufragis superior al dels espectadors que votaren en aquell teatre.

L'amabilitat dels senyors administradors dels nostres tres teatres ens proporciona l'ocasió de poder publicar el nombre de representacions obtingudes, en el que va de temporada, per cada una de les obres que entraven en concurs.

La Florista de la Rambla, que obtingué 849 vots, porta fetes 74 representacions.

	Vots	Representacions
<i>Les llàgrimes d'Angelina</i>	781	43
<i>La tia d'Amèrica</i>	64	41
<i>En Pere sense por</i>	74	40
<i>La Perla de la Virreina</i>	81	34
<i>La Mary Pickford del carrer de l'Hospital</i>	42	31
<i>La caputxeta vermella</i>	21	25
<i>Els fills</i>	233	22
<i>L'ajudant del marit</i>	32	22
<i>Paies i calés</i>	7	20
<i>Quan el cor parla</i>	147	18
<i>Mamà política</i>	75	17
<i>Dones, dones</i>	29	16
<i>El testament de l'Abadal</i>	40	16
<i>La bruixa blava</i>	105	16
<i>La glòria</i>	121	16
<i>Qui no és amb mi</i>	321	16
<i>Carlets, home de molts oficis</i>	23	14
<i>Els tres tambors</i>	119	14
<i>Daniel o l'optimisme</i>	6	13
<i>Pirateries</i>	59	13

Aquesta petita estadística està en contradicció amb el que ens va manifestar el senyor Roure en dir-nos que el plebiscit, de fet, ja estava decidit abans de la votació, perquè la seva obra era la que havia obtingut major nombre de representacions. Ens trobem, per exemple, amb que *La tia d'Amèrica* que, pel nombre de vots, ocupa el lloc número dotze, és la tercera pel nombre de representacions, mentre que *Qui no és amb mi* i *La glòria*, brillantment col·locades, comparteixen el mateix nombre de representacions amb *Dones, dones*, *El testament de l'Abadal* i *La bruixa blava*.

També és curiós de remarcar el fet que en *La caputxeta vermella*, *Paies i calés* i *Daniel o l'optimisme* el nombre de representacions supera de bon tros el de sufragis obtinguts.

Si a aquest concurs de MIRADOR se li hagués donat un caràcter esportiu, ara podríem fer una mena de classificació per equips, a l'estil de la que es fa en les curses atlètiques. De totes maneres (això no compromet a res) ens volem permetre aquest exercici.

Figurem-nos que cada teatre va enviar, en vistes a la classificació, un equip de quatre obres, i tindrem que el conjunt més ben col·locat és el de Novetats.

Els autors d'aquesta casa obtingueren els llocs 2, 3, 6 i 10. Total 21 punts.

Els de Romea: 4, 5, 7 i 8 = 24.

Els de l'Espanyol: 1, 16, 17 i 20 = 54.

A remarcar, l'admirable esperit d'equip dels de Romea.

Fins aquí hem arribat nosaltres. Insistir en el tema potser fóra abusar de la paciència del lector. De totes maneres, si algun entusiasta de les matemàtiques teatrals es vol endinsar per les profunditats matemàtiques del quadro general de l'escrutini, li brindem de bon gust aquestes columnes per tal que ens hi digui les precioses troballes que hagi pogut fer.

J. M. P.

Al marge del Premi MIRADOR

El resultat del nostre concurs teatral ha provocat els comentaris més diversos. Una gran part de públic s'ha sentit decebuda. I cal fer constar que els que més han cridat — gosàrem a dir protestat — són els que varen donar proves de tenir menys sentit tàctic i estratègic.

Cal repetir que MIRADOR es proposava fer un experiment de psicologia col·lectiva i no establir una classificació literària. No feia, ni ho volia, de crític, sinó de repòrter; i, de la mateixa manera que un periodista fa enquestes entre diferents personatges, podia fer-se aquest cop una enquesta entre el públic.

El públic és una massa; no es compon de la suma dels seus elements individuals, sinó de la seva «composició», presa aquesta paraula «composició» en el sentit que té a la física.

Per això s'havia de fer una votació entre tothom i d'una manera indistinta; una mena de sufragi universal, que, encara que no contenint la veritat en si, ens donés aquelles veritats aproximades que, fins avui, serveixen per als càlculs més exactes de la

No obstant, no és de doldre gaire això; perquè per començar de fer bé les coses s'ha de començar per fer-les com surtin. Només hi ha obligació d'executar-les tan bé com es pugui, i és innegable que en el cas del resultat del concurs per al Premi MIRADOR les coses han anat de la millor i de la més falaguera forma possible.

Entre els comentaris de la Premsa cal assenyalar d'una manera especial el de Rovira i Virgili a *La Nau*.

«Les eleccions convocades per MIRADOR — ha dit Rovira i Virgili — eren, en el fons, un acte d'un humorisme molt fi. Els organitzadors del concurs són homes que saben somriure, que coneixen el món i la vida, que es fan càrrec de tot; i en aquestes condicions, la convocatòria de les eleccions teatrals ha estat una aventura espiritual, una experiència digna de la curiositat amb què l'ha acollida el públic. I encara afegirem que el sentit finament humorístic d'aquestes eleccions traspasa els límits teatrals i literaris. En efecte: el poble — i qui diu el poble diu el públic dels nostres teatres —

El guanyador del «Premi MIRADOR», ALFONS ROURE (x), en la nostra redacció, on vingué divendres passat, a recollir el xec

mecànica, l'arquitectura, les finances, etc. Un cop sentat això clarament, importa fixar-nos en els innegables avantatges que una votació d'aquesta mena ha de portar.

Primer i principal: crida l'atenció del públic sobre el teatre nostre. El nostre teatre, parlant sense embuts, pateix d'una gran manca de prestigi, deguda, principalment, a la falta de respecte amb què sol ésser tractat precisament pels diaris que hi tindrien més obligació. Això és molt humà, sens dubte: la mateixa franquesa que hi tenen, el mateix lligam d'interessos força vegades, i, sobretot aquella llibertat casolana que és el trist privilegi de les comunitats que han de viure una existència excessivament particularista, fan que, sense adonar-se'n probablement, els diaris nostres ben sovint en parlen amb una passió denigrant que influeix seriosament en el prestigi del nostre teatre.

Es natural que aquests dies les persones que s'hagin posat a recaptar sobre quina és l'obra que els ha agradat més de la temporada, s'han vist obligades a revisar els mèrits de les obres que han presenciat i, de passada, s'han adonat que no són tan dolentes com això, i ben comparables a les de tots els teatres del món on es representen obres bones, mitjanes i dolentes, i més de mitjanes que de dolentes, i més de dolentes que de bones... com a casa.

Això ja és un resultat prou important i ha motivat que fos considerada com un encert l'enquesta de MIRADOR; però encara hi ha un altra cosa a considerar; i aquesta és l'educació de la consciència del nostre públic.

La major part de gent, com tothom sap, no s'adona de les coses sinó després que han passat. Per aquest motiu és ben segur que la major part dels individus que pensen a casa nostra, no s'han donat compte de la votació fins que no se l'han vista pels diaris. Gosem assegurar que aquests subjectes són en nombre suficient per a poder alterar els resultats de la votació. En aquest sentit, doncs, probablement la votació dels dies passats potser no reflecteix sinó d'un xic lluny els veritables gustos del públic. I això ho diem sense ganes que ningú no se'n doni per ofès ni al·ludit. Però la veritat és aquesta, pel que nosaltres, ajudats de la reflexió i dels comentaris que la votació ha motivat, podem comprendre.

ha tornat a votar, ha estat cridat, si no precisament a les urnes, a les cistelles. El ciutadà ha sentit altra vegada, per un moment, aquella sensació ineffable de l'exercici de la sobirania.

Després d'agrair l'elogi que del nostre humorisme fa Rovira i Virgili, ens cal dir que aquest comentari és el més espiritual que s'ha fet del nostre concurs. Però si hi havia doble intenció en el nostre propòsit ens animava en primer terme el desig de remoure l'interès per al nostre teatre i de fer una experiència d'un abast innegable. No hem jugat amb el públic i els autors, i si hi ha en el nostre concurs una part de facècia, no hem pas de d'èsser nosaltres els primers a confessar-la.

Ens cal agrair també les suggestions que ens han estat fetes dels «Intermedis» de *La Publicitat*. Però alhora que aquestes suggestions, ben dignes moltes d'elles d'ésser tingudes en compte, eren publicades, no ens era ja possible atendre-les.

En aquest aspecte també és notable la idea d'un «ballotage» proposada per Rovira i Virgili, però no cal oblidar que potser seria pràcticament impossible complicar més un plebiscit d'aquesta mena.

Molt just el comentari de *L'Esquella de la Torratxa* que el nostre concurs no pretenia tenir un valor d'orientació, sinó d'indicació.

I aquest valor ens sembla que s'ha manifestat d'una manera evident, i encara pot manifestar-s'hi més a mida que els comentaris es succeïxin, puix hem de creure que encara no s'han acabat. Algú ha pensat, al contrari, que el concurs té un valor de desorientació. Li n'hem fet explicar les raons, i no les hem acabat d'entendre.

Teatre Català Novedades

GRAN COMPANYIA CATALANA

Direcció: C. CAPDEVILA

Avui, tarda a les cinc, **Espèctacles per a Infants:** el gran èxit còmic d'En Folch i Torres

Les aventures d'En Massagran
4 actes de gran broma

Nit a les deu, **Tertúlia Catalanista:** la discutida obra en 4 actes i 13 quadros, d'En Francesc Preses

Baliga Balaga and Co.
esplèndid decorat dels escenògrafs Batlle i Amigó i A. Fernández.

Totes les nits:
Baliga Balaga and Co.

ES DESPATXA A COMPTADURIA

TEATRE CATALÀ ROMEA

Avui dijous, tarda a les cinc: **La Caputxeta vermella.** — Nit a les deu, «Tertúlia Catalana»: el sensacional èxit

El Procés de Mary Dugan

Tots els dies:
El Procés de Mary Dugan

ES O NO ES CULPABLE

CINEMA I DISCOS

ELS FILMS DE LA SETMANA

En certa ocasió el cineasta francès Epstein deia: Totes les històries són estúpides al cinema, però ens resta el sentiment que és el més important. Sota l'aparença d'una paradoxa hi ha en aquesta frase una veritat que nosaltres ens plau comprendre-la dient: és tanta la força d'expressió del cinema, que un tema insignificant li basta per a produir una quantitat considerable d'emoció.

La història que serveix de guió en el film

La indignació del jove Marc vista per Cecil B. de Mille

La suprema simfonia no és precisament estúpida, tot al contrari. Potser les ganes d'arranjar-ho tot massa bé, a fi de satisfer les exigències d'un públic que comencem a creure més imaginari que real, perjudica la veritat del drama, però l'obra, amb tot, conté escenes d'una vàlua incontestable. Per altra part el film està realitzat amb força correcció i potser en lloc d'escenes fóra més just dir episodis, donant així entenedor que si les escenes precisament una per una no són gran cosa, llur successió expertíssima les avalora en gran manera. Quan la noia veu que el director que ella per facècia està apedregant és el seu propi pare i es llença folia de desesper vers ell, mentre el públic entra frenèticament a dansar, és un moment, entre altres, que acrediten un director, com també l'acrediten les escenes finals, d'una grandiositat imponent. Hom dirà que la quantitat és un factor indiferent en estètica i que agrupar una riuada tan formidable de gent està a l'abast del primer que vingui. Potser sí, però nosaltres no restem indiferents i aplaudim l'escena. La màquina es mou sovint, ja interpretant amb el seu moviment accelerat el nerviosisme d'un personatge, ja explicant la composició de l'orquestra. Ex-

crueltat. Es podia haver tret més partit de l'assumpte i sobretot de l'interpret, que realitza aquí un treball sense relleu de cap classe. El paisatge, abundant i bo, és el que salva el film. Ja que el que passa no ens interessa, almenys ens captiva el lloc on es realitza l'acció. Llàstima de fotografia tan desigual! Per a fer justícia a una obra tan desproveïda, assenyalarem l'episodi dels icebergs, fet amb molta traça, i també Irene Rich, la qual fa el que pot en un assumpte tan convencional.

Citem encara, entre els films d'estrena, *Febre de Primavera*, comèdia esportiva com tantes altres. Molta alegria, dones boniques, partides de golf interminables, el flirteig de consuetud amb un desenllaç encara més rebregat.

L'activitat quasi nul·la dels cinemes amb motiu de la Setmana Santa, explica la manca d'estrenes importants. A falta d'això hem revist *El Rei de Reis*, que és el millor que s'ha fet dins el gènere. No per res és Cecil B. de Mille un dels homes més poderosos del cinema americà. Aquí està servit per uns interpretats remarcables. Si quan vol fer pintura, Cecil B. de Mille, és home a l'aigua, quan fa tasca genuïnament cinematogràfica assoleix resultats remarcables. Mou les multituds d'una manera mestrívola, i en la composició dels individus que les integren ha fet un treball minuciós. Recordem que Cecil B. de Mille fou dels primers a fer quelcom de positiu en el cinema i que avui, si bé naturalment en un pla d'inferioritat, al costat de Griffith i Vidor, és encara un dels mestres més representatius del cinema americà.

J. PALAU.

Les Sessions de Cinema que organitza MIRADOR

Avui podem anunciar ja als nostres lectors que les sessions mensuals de cine que prepara MIRADOR, començaran a últims d'aquest mes. Fins a l'istiu en què se suspendran podem donar, doncs, encara, tres sessions, que seran com una mostra del que es pot fer en aquest sentit.

El programa de la primera sessió serà a base d'un film d'abans de la guerra, basat en una obra molt coneguda, que s'ha filmat de nou ara fa poc. Passarem també nova interpretació perquè es puguin veure els avenços del cine en aquests últims vuit anys. Començarà el programa amb un film documentat, i entre el film d'abans de la guerra i l'actual es projectarà un film d'avantguarda realitzat per un dels millors *metteurs en scène* estrangers especialitzats en aquesta classe de films.

Com els nostres lectors poden veure, hem volgut donar a aquestes sessions el màxim interès. I al mateix temps de donar-los a conèixer els films d'avantguarda d'un tan gran interès, hem volgut que puguin apreciar els ràpids avenços del cine des dels temps heroics en què tots els protagonistes eren actors de teatre i que es liquidaven en 400 metres obres que després han estat base de grans films.

Servitud del Cinema

Karl Grune, diu:

A nosaltres, "homes del cinema", el que ens és més car, és el fer un "bon film", vull dir un film absolutament en comunió amb el nostre sentit artístic, l'obra que la nostra ànima, el nostre cor puguin aprovar; en fi, alguna cosa que representi el millor de la nostra sensibilitat. Crec que un film així seria estimat del públic tindria totes les probabilitats de plaure-li i apassionar-lo.

Malauradament, rarament això ens és possible. Voldríem fer el film segons els nostres desitjos, els nostres gustos i aquest anhel rarament podem realitzar-lo. El film posa en contacte l'art i la indústria, i, com ja podem pensar, la indústria és en aquest conflicte el més fort. Els que paguen imposen els seus gustos als que fan. Es perfectament clar que els que donen diners no poden veure en el film altra cosa que un problema financer a resoldre.

El públic no té idea de les innombrables dificultats que el director deu vèncer per fer un film que tot satisfent les exigències dels que paguen, pugui almenys no desoliar-lo.

Si els artistes fossin mestres absoluts, sols doncs responsables del seu treball, el cinema assoliria ràpidament una perfecció de la qual solament alguns fragments ara poden donar idea.

L'ESTUDIANT DE PRAGA

L'estudiant de Praga és obra d'Enric Galeen, un realitzador polonès. Fou feta aquesta obra ja fa dos o tres anys i cal no oblidar, en veure-la, el retard amb què ha arribat a casa nostra. El cinema marca d'una manera tan accelerada que hi ha en ell coses que envelleixen ràpidament. Lluny de nosaltres el pensament que el film en qüestió és una obra endarrerida, però sí que cal, per jutjar, situar.

«L'estudiant de Praga». Balduin, empaïtat per la seva ombra

L'estudiant de Praga és la fantàstica història d'un jove que, per poder tenir diners i amor, ven al diable el seu reflex; ja sempre més el malaurat viurà sota l'obsessió de persecució del seu "doble", i aquesta tortura acabarà per matar-lo de desesper. Història aquesta que sembla obra de Poe. Calia comptar amb un actor del tremp de Conrad Veit per realitzar-la plenament i satisfactoriament. Cal veure la intensitat amb què el gran actor alemany diu el pànic horribil, tota l'ansietat dolorosa del pobre estudiant perseguit constantment pel seu reflex; persecució aquesta, la de C. Veit encarat amb si mateix, que és un motiu cinematogràfic de primer ordre i que ens val, cap al final del film, uns fragments superbs: llum sinistra d'un conte de Hoffmann, vent que sacseja convulsivament les coses totes, la cursa folia de pobre Balduin pels vells carrers de Praga.

Es una llàstima que E. Galeen no hagi comprimit més el seu assumpte; a desgrat

de les seves proporcions normals, el film resulta un xic llarg. Hi ha alguns elements que semblen desenvolupats massa extensament, per exemple, la insistència amb què evoca l'ambient estudiantil, insistència que sembla provenir d'una certa indecisió. Quan hom pensa amb el talent sintètic i evocador amb què un Lubitch o un F. Niblo han realitzat assumptes anàlegs, una certa impaciència s'apodera de nosaltres. El ma-

jor nombre de coses dites amb la menor quantitat possible d'imatges. Aquest criteri hauria d'ésser mesura de tots els films; el que ara ens ocupa en patiria, certament.

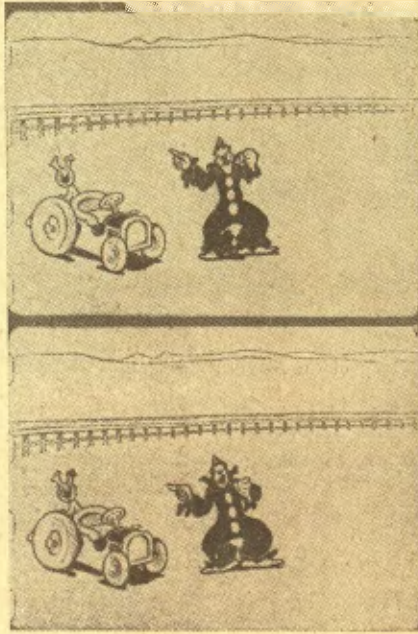
Conrad Veit resta amb la seva superioritat un isolat. Els altres interpretats són poca cosa; el mateix Werner Krauss, tan intel·ligent en altres actuacions, tan acceptable en les primeres escenes, resulta, en les escenes següents al pacte, desagradable i puèril. Les dones, Esterhay i Elvira de Porta, discretes. En canvi, entre els estudiants és fàcil remarcar uns quants tipus plens de caràcter i expressivitat.

En fi, creiem que a desgrat de les restriccions que no hem fet sinó insinuar, tothom serà sensible a les bel·leses incontestables d'aquesta obra saturada tota ella de lirisme romàntic, lirisme dolorós que en ésser copsat per la nostra vista, remou en el nostre esperit reminiscències sonores de Weber i Schumann.

M. MARIBEL

Un truc en els films de dibuixos

Heu pensat mai en el treball formidable que impliquen aquestes delicioses cintes còmiques del gat Perot o del tinter màgic? Penseu que per aconseguir la il·lusió del moviment, cal fer desfil·lar per la nostra retina 16 imatges per segon. No baixen de 10.000 el nombre de

Dos quadros seguits d'un film de dibuixos

dibuixos que valen per a una cinta d'aquestes, la durada mitjana de les quals és d'uns deu minuts.

Hom ha trobat un truc excel·lent per abreuçar d'una manera considerable aquesta tasca. Consisteix a dibuixar el decorat que serveix de fons i que cal considerar com a fix mentre l'acció del film no comporti un canvi de lloc. Hom retalla després els personatges que es decomponen en peces distintes articulades entre elles, disposició que permet fer-los executar un sens fi de moviments possibles. Es disposa d'una sèrie de testes de reposició, cada una d'elles amb una expressió tràgico-còmica distinta segons les exigències de la intriga sentimental, i ja està armat el truc. Les figuretes damunt del paper, on prèviament s'ha dibuixat el decorat, són fotografades successivament en les actituds que el director disposa. Com que les figuretes tenen el perímetre resseguit en tinta xinesa, s'assoleix la il·lusió que són no damunt del paper, sinó en el paper dibuixades.

Naturalment aquest truc serveix solament per a moviments en sentit vertical i horitzontal. Els que són en el sentit de la profunditat, cauen en les lleis de la perspectiva, canvien el tamany dels personatges, la qual cosa exigeix un dibuix per a cada posició.

DISCOS

Chaliapine ha cantat per Gramòfon dos fragments del *Boris Goudonow*. Fragments plens de bellesa i que seran un bon complement per una discoteca. Llàstima que en aquests dos fragments tan bells i tan ben enregistrats, Chaliapine no pugui arribar a emocionar. El *Boris Goudonow* és l'obra preferida de Chaliapine i en els trossos en que el cant no és més que un recitat, es defensa bé. Però quan el cant juga un paper important, aleshores surten tots els defectes d'aquest divo. És el que passa en els discos enregistrats per Gramòfon, en els quals l'orquestra juga un paper de segon ordre, deixant sentir massa la veu dèbil de Chaliapine que ha de recórrer a efectismes de mal gust per significar-se. I és llàstima, perquè els dos fragments del *Boris Goudonow* escollits són deliciosos.

També ens ofereix la casa Gramòfon dues cançons populars, cubana l'una i espanyola l'altra, cantades per un divo ben conegut: Tito Schipa, acompanyat aquesta vegada pel baríton D. Gogorza. Tito Schipa, ja ho vàrem dir una altra vegada, canta molt bé i modula la veu d'una manera exquisida. Però perd el temps, i potser la veu, cantant obres de poc valor musical que estarien millor per divos populars de teatres de segon ordre. Les altres cançons enregistrades, *Los Rumberos*: i *A la luz de la luna*, es poden sentir perquè les canta ell. I suposem que només per això han estat enregistrades. La primera és una vulgar habanera sense res de particular, i la segona, com deixa veure el seu nom, és una cançó d'un romanticisme de calendari. Com hem dit, sort que són cantades per Schipa i amb un enregistrament que no deixa perdre ni el més lleuger matís de veu.

Altres cançons populars s'han editat aquest mes cantades per divos. Una d'elles és *El paño moruno*, arreglada pel mestre Falla. El canta Conxita Supervia, acompanyada al piano per Frank Marshall. *El paño moruno*, doblat de *Seguidilla murciana*, és un bon disc de la casa Odeon. La veu clara i dúctil de Conxita Supervia s'adapta molt bé al ritme afiligranat d'aquesta vella canço espanyola, i encara més, potser, a la deliciosa *Seguidilla murciana*. *El paño moruno*, repetim, és un bon disc. I aconsellem que es toqui amb una agulla no molt forta per obtenir el màxim rendiment.

També ha editat la casa Odeon unes cançons espanyoles interpretades per Ofèlia Nieto. La interpretació donada per aquesta artista és molt bona, però pel nostre gust ens estimem més escoltar-la en l'òpera italiana que escau més a les seves facultats.

J. G.

Kappel

Cerquem representants regionals
F. FONT, Duran i Bas, 12
BARCELONA

Ja ho sabeu...

—que Charlot té un film en el qual ell no surt com a actor? Es diu *Una dona de París*.

—que Janet Gaynor ha acabat un film amb Howard, el famós autor de *Una núvia en cada port*?

—que Murnau ja fa sis anys havia fet *Els quatre diables* i que la pel·lícula que aviat veurem amb aquest títol no és doncs sinó una nova realització del mateix assumpte?

—que la pel·lícula que més commoció ha produït en els elements intel·lectuals de París aquesta temporada és *Solitud*, de Paus Fejos?

—que veurem aviat la darrera pel·lícula del malaguanyat director suec M. Stiller? Es diu *Confessió*, i Pola Negri n'és la protagonista.

—que Pola Negri porta una perruca no menys que rossa en la pel·lícula *Els tres pedrers*?

OFICINA INTERNACIONAL DE PATENTS I MARQUES

Josep Torre de Mer Sanromà

Advocat

Balmes, 66 • Aragó, 225 • Telèfon 70873

BRASSALETES FANTASIA
BROCHES NOVELTAT

J. ROCA

JOIER

RAMBLA DEL CENTRE 33
PASSATGE BAGARDI 2

Feu fer els vostres gravats en la

UNIO DE FOTOGRAVADORS

CORTS, 481 • Telèfon 33421

VIATGES MARSANS, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers
Passatges marítims i aèris - Viatges a "Forfait"
Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

Informes
i Pressupostos gratis

DE LES ARTS

El trasllat del Cor de la Seu de Barcelona

El Capítol catedralici té el propòsit de fer importants reformes a la nostra Seu, algunes de les quals són evidentment d'una conveniència inajornable, motivada per l'estat actual del seus venerables elements. Hem d'agrair, per tant, tota empresa de consolidació i guariment de la inevitable acció ruïnosa del temps.

Entre aquestes reformes, hi ha el trasllat del cor al presbiteri. I això sí que no és pas una qüestió de consolidació; sinó una veritable reforma, o millor dit, una malaurada destrucció, per bé que se'n digui un trasllat.

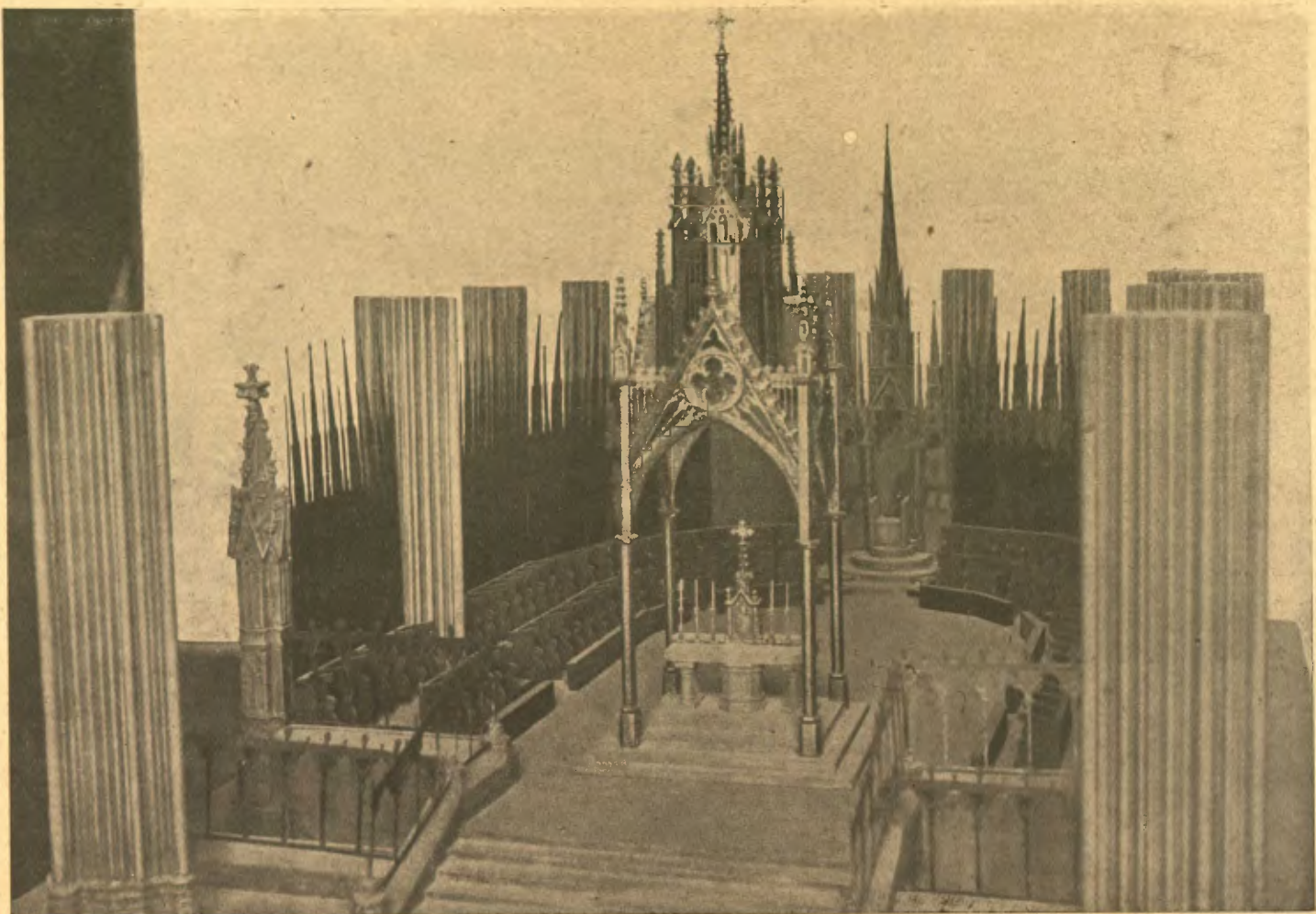
Els canonges de la nostra Seu, conscients de llur responsabilitat, han volgut exhibir públicament el projecte-maqueta de trasllat del cor, obra dels arquitectes senyors Marqués de Sagnier i Bassegoda, per així recollir els judicis, punts de vista i possibles

criu a *Gasetta de les Arts*: «Es un projecte massa important per deixar-lo a l'exclusiva responsabilitat d'uns particulars, per bé que siguin tècnics. Els Amics de l'Art Litúrgic, tot admetent la idea, voldrien que aquest projecte fos seriosament examinat i depurat. Per excehents que fossin els arquitectes projectistes, llur obra isolada mai no inspiraria una plena confiança.» I més endavant diu: «Era necessari aixecar un clam davant aquest projecte, a fi de fer més cautelosos els senyors canonges i més aciençats els arquitectes.»

La millor manera d'obtenir aquesta col·laboració seria — al meu entendre — encarregar a diversos tècnics de reconeguda competència un projecte de trasllat del cor. Però, res de concursos oficials, sinó comandes directes a arquitectes artísticament solvents,

per alt la nitidesa de l'afiligranat detall i suposarem que el motlluratge exhibit seria interpretat — a l'hora de realitzar-la — per unes mans del segle XIV.

Aquest cibori comença per quatre suports, en els quals hi ha uns inicis de capitell a mitja alçada i un pinacle a dalt de tot. Entre la base del pinacle i el capitell comencen unes arquacions, tot seguit interrompudes per una teulada a dos vessants a cada intercolumni, en el qual l'indispensable rosetó s'aguanta per un arc ogival. El motiu de les arquacions verticals amb llur cresteria, no el sabem veure. Però el que hem vist, tot seguit, és una forçada concurrència de l'arc ogival inferior amb l'aresta del frontó formada, segons sembla, per fulles de col. Aquesta façana és la mateixa pels quatre costats. Fins aquí, el projecte és una cosa;

Maqueta-projecte, dels arquitectes senyors Sagnier i Bassegoda, del trasllat del cor de la Seu de Barcelona al presbiteri.

esmenes de la projectada reforma. La polèmica suscitada entorn de la qüestió ha estat important i encara dura. Després de sospesar serenament els diversos judicis contraris i favorables al trasllat, la nostra opinió — oposada al trasllat — és encara més categòrica.

Però en el cas que prevalgui el criteri de realitzar la projectada reforma; si els preceptes d'un primitiu ritualisme litúrgic es consideren superiors al respecte per l'obra dels artistes medievals, i a la integritat estètica del monument, llavors, goso demanar a l'Excel·lentíssim Capítol Catedral si considerarà aquest projecte presentat prou suficient per a resoldre una reforma de tanta transcendència.

Els mateixos defensors del trasllat sembla que no estan gaire convençuts de la qualitat d'aquesta maqueta, la qual hem reproduït per tal que els nostres lectors judiquin. El culte arqueòleg Manuel Trens, Prev., catedràtic d'Arqueologia del Seminari i Director del Museu Diocesà de Barcelona, es-

retribuïdes totes per igual i pagant la direcció de l'obra al projecte que resultés escollit per un Jurat competent. La transcendència de la qüestió justifica aquestes despeses.

En el cas, poc probable, que els projectes presentats fossin de la categoria de l'exhibit en l'Exposició d'Art Litúrgic, s'hauria de convenir que el trasllat és irrealitzable, i deixar-ho per una altra temporada en què la inspiració fos més assequible. No obstant, per les mostres afines d'arquitectura religiosa presentades per arquitectes intel·ligents en la mateixa Exposició d'Art Litúrgic, estic convençut que en sortiria alguna altra millor solució de trasllat. Caldria, no més, saber fer una rigorosa selecció de tècnics especialitzats, en nomenar els concursants i judicar amb exigència raonada.

De la maqueta-projecte que reproduïm, el que ens fa protestar amb més vehemència és el cibori daurat i punxegut damunt el futur altar major.

Examinem-lo detingudament: tractant-se d'una maqueta, a escala reduïda, passarem

més amunt, una altra que no té res a veure amb l'estructura de la part inferior. Seguint lògicament aquesta estructura, el cibori no acabaria en punxa, puix els careners de les quatre teulades són horitzontals; i això, per un gòtic modern que s'estimi, és un seriós inconvenient. Doncs, vet aquí que a uns tres quarts de l'arrencada de cada limahòia neixen arborats uns pinacles, i més amunt uns altres de més alts, a manera de contraforts; i després trobarem quatre façanes-finestrals que munten a cavall dels quatre careners; i a dalt de tot, naturalment, ja tenim l'agulla eixint d'una teuladeta superior pel mateix procediment esmentat. I tot plegat, de dalt a baix, completament daurat.

Volant aquest cibori hi hauria els dosers de l'antic cor, l'elogi dels quals crec innecessari. El teló de fons, doncs, seria de refinada qualitat. Caldria, per tant, trobar l'arquitecte de sensibilitat escollida, capaç de crear un primer terme adequat.

MÀRIUS GÍFREDA

VARIACIONS

Entre els prestigis actuals de la bona pintura hi ha l'Alfred Sisquella. Això gairebé tothom ho sap. Però el que no és tan conegut d'En Sisquella són els seus acudits, i menys encara, les afines disquisicions estètiques. Per això ens triga de veure l'aparició del llibre que, conjuntament amb Joan Cortès, ens ha promès. Per les notícies que en tenim, sembla que en aquesta obra, a més a més de la part doctrinal, hi haurà bastant simbolisme, per mitjà del qual hom endevinarà el judici dels autors sobre les qüestions palpitants del fet estètic i... moltes altres coses.

Posat a tafanejar, transcriuré un dels tants acudits del nostre pintor: En certa ocasió En Sisquella sostenia un diàleg violentíssim amb un tal subjecte, el qual, per demostrar-li d'una manera convincent amb qui se les havia, va arromangar-se la mànega per mostrar-li una profunda cicatriu produïda per una ganyivetada; testimoni eloqüent d'una acalorada discussió tinguda en terres d'Amèrica.

El nostre Sisquella no es va pas acovardir, però en aquells decisius moments necessitava, fos com fos, una cicatriu. Tot seguit, per entremig de la camisa, mostrà el seu llombríglol, exclamant: «Doncs, mireu, això és el rastre que va deixar-me un tret de pistola.»

Josep de Togores està molt enfeinat pintant plafons en el Palau Nacional de la pròxima Exposició. Per aprofitar l'estada entre nosaltres, va fer una exposició a Madrid, la qual, dit sigui de passada, fou un èxit.

Durant els dies que estigué a Madrid visità Toledo. Togores enyorava els boscos; el guia que l'acompanyava va indicar-li a dalt del campanar com a lloc apropiat per a veure'n. Segons tinc entès, a primer cop d'ull, cregué satisfet el seu desig; però ben aviat s'adonà de l'error: eren diversos agrupaments de capellans situats pels voltants de la prestigiosa ciutat.

El crític d'art del nostre benivolgut company *El Dia*, de Terrassa, em pregunta què cosa entenc per professionalisme artístic a Catalunya. I a continuació desenvolupa una sèrie de consideracions sobre les quals, per bé que conegudes, no serà pas balder d'insistir, i per això em plau assenyalar aquests punts de vista del distingit crític terrassenc.

Referent a la demanda, prego al meu company que no s'estranyi si la faig contestar per un altre, perquè així la resposta tindrà més interès. Aquest «altre» és el pintor André Lhote, qui en certa ocasió va respondre a Waldemar George: «Són considerats com a pintors professionals tots els «amateurs» als quals ha concedit talent el Déu dels cristians, dels jueus, dels budistes i dels mahometans.»

M. G.

Una gran obra d'art

El pintor Manuel Benedito tenia especial afecte a un quadret petitíssim, talment que el guai que l'acompanyava va indicar-li a Catalunya. I a continuació desenvolupa una sèrie de consideracions sobre les quals, per bé que conegudes, no serà pas balder d'insistir, i per això em plau assenyalar aquests punts de vista del distingit crític terrassenc.

Referent a la demanda, prego al meu company que no s'estranyi si la faig contestar per un altre, perquè així la resposta tindrà més interès. Aquest «altre» és el pintor André Lhote, qui en certa ocasió va respondre a Waldemar George: «Són considerats com a pintors professionals tots els «amateurs» als quals ha concedit talent el Déu dels cristians, dels jueus, dels budistes i dels mahometans.»

Es clar que va provar de regatejar, però la decisió de Benedito era incommovible.

— No en parlem més; l'obra és meua. Ja el faré venir a buscar — digué el comprador, i encarregà a una casa que es dedica al transport i embalatge d'obres d'art, que passessin pel taller de Benedito a recollir l'obra.

— Vagin amb molt de compte — insistia —. És una gran obra; imaginin que m'ha costat tant — i llençà, fastuós, la xifra, elevadíssima, però real.

En Benedito, trist però aconsolet, ja tenia el quadro embolicat quan, un parell de dies després, s'atura davant el seu taller un imponent camió i en baixen quatre homes portant fustes, claus, martells, cordes, de tot.

— Déu lo guard — fa el cap de colla —, venim a buscar el quadro.

Un xic més, Benedito cau en basca.

La mamà. — Ja deixes la teva luge a aquest nen, oi?

El nen. — Sí, mamà. L'hi deixo per pujar i jo només la faig servir per baixar.

(Passing Show.)

Fina. — Ets llicenciat en filosofia i lletres, oi, Nasi?

Nasi (modestament). — Sí.

Fina. — Doncs m'hauries de trobar un nom per al gosset nou.

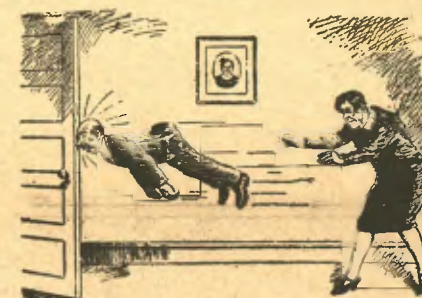
(Marcus Messinger.)

La muller. — Però per què no vols entrar? No t'obligaran pas a comprar res.

El marit experimentat. — Ell potser no; però tu sí.

(Passing Sow.)

— I el millor del cas és que els nois no s'ho creuran que m'he fet un ull de vellut amb una porta!

(Judge.)

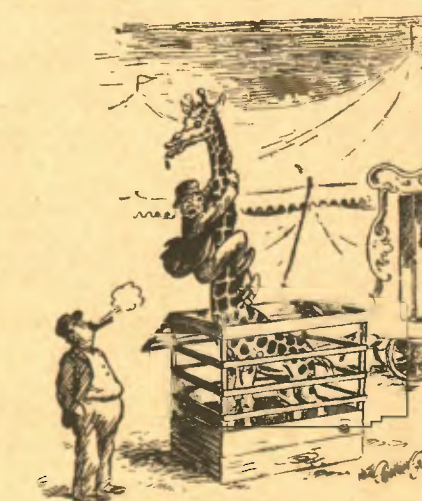

— Aquest cafè té una cosa molt bona i una de molt dolenta.

— Sí? Quines són?

— La bona, que no hi ha res de xicòria; la dolenta, que no hi ha res de cafè.

(Passing Show.)

— Vols donar-me un cop de mà? Es per ajudar a ficar això dintre la caixa.

(Judge.)

El xofer de taxi. — Dispensa, company, t'havia pres per un cotxe particular!

(Passing Sow.)

FAIANÇA CATALA

Grans novetats en Serveis de Cafè

Vaixella i Cristal·leries

Corts, 615 Telèfon 12674 BARCELONA

CAMISERIA
FITÓ
BARCELONA
JAUME I, 11

ESTEVE RIERA
Confiter i Pastisser

Pla de luxe
RAMBLA DE CANALETES 9111.
CARRER DE MALLORCA 307; 309;
PORTAL DEL ANGEL, 18

BARCELONA

MOBILIARI D'ART

BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passeig de Gràcia, 36. Telèfon 16285
BARCELONA

— Al capdavant, què hi exposo en aquest negoci?... El milió dels meus clients... Jo no tinc ni cinc cèntims.

— Jo de tu, més m'estimaria guardar aquest milió... No som pas tan rics que puguem exposar-lo.

(Candide.)

— I doncs, no et vols tornar a casar?
— No, noia; m'he tornat pacifista.

(Le Rive.)

La noia. — Heu tingut gaires equivocacions de conseqüències, en la vostra pràctica?
L'eminent especialista. — Sí, una vegada vaig curar un americà milionari amb dues visites.

(Passing Saw.)

SUBSCRIVIU-VOS A LA GASETA DE LES ARTS

DIRECTOR: Màrius Gifreda
ART ANTIC: Joaquim Folch i Torres
ART MODERN: Rafael Benet

ABONAMENT

Un any: Barcelona, 17 ptes. — Península, 18 ptes.;
Un trimestre: Barcelona, 6 ptes. — Península, 6'50 ptes.

Redacció i Administració: VIA LAYETANA, 37 - BARCELONA

Subscriu-vos a **MIRADOR**
SETMANARI CATALA
Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

En _____
que viu a _____
carrer _____ n.º _____ se subscriu a **MIRADOR**
pel preu fixat de 2'50 ptes. trimestre.
de _____ de 19____

Signatura

AIGUA DE ROCALLAURA

La deu més rica del món

Si vosté pateix d'Albuminúria, Litiasis
úrica (mal de pedra), Bronquitis paren-
quimatoses, Nefritis crònica, es curarà
radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn
amb ampolles de litre i de mig litre
i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

CARRER HOSPITAL, 32, v. SALMERÓN, 133

Reparació d'automòbils i motos

VICENS LLORCA

GIRONA, 159 : Telèfon 73233

Representant per a Espanya de la Casa B S A
(peces de recanvi i accessoris)

Altes, baixes i traspassos de contribució

Totes les diligències i
conflictes amb Hisenda
Diputació
i Ajuntaments

AFISA

Director

CARLES OSSORIO

Laietana, 18, pral., B

Agència exclusiva per a la venda de
MIRADOR

Societat General Espanyola
de Llibreria, S. A.

Barbarà, 16 Telèfon 12781
BARCELONA

Aviat podreu comprar

“BABY-LAX”

El millor

Laxant=Purgant

MOBILIARI EN GENERAL

ESPECIALITAT EN EL DE DESPATX

Instal·lacions completes
d'Establiments, Despatxos i Habitacions
PRESSUPOSTOS I PROJECTES A SOL·LICITUD

Exposició i venda

Corts Catalanes, 532. Telèfon 34342

LA MAQUINA PREDILECTA
I
INSUBSTITUIBLE

Representants exclusius
per
Espanya, Portugal i el Marroc

MAQUINES DE CALCULAR
MULTICOPISTES
PREMSSES

ACCESSORIS
PER A MAQUINES
D'ESCRIBURE

ORBIS, S. A.

ORGANITZACIO
COMPLETA I MODERNA
D'OFICINES

PERSONAL COMPETENT I ESPECIALITZAT

Casa central:
Clarís, 5
BARCELONA (Telèf. 19763)

EL MOBLE D'ACER
ELEGANT
I
ETERN